Ściganie przestępstw z nienawiści w praktyce polskiej prokuratury w latach 2016-2022 – przejawy erozji systemu egzekwowania prawa

Niezależni Prokuratorzy

Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex super omnia”
numer KRS 660370
ul. Mazowiecka 11 lok. 49
00-052 Warszawa
http://lexso.org.pl
e-mail: kontakt@lso.org.pl

Warszawa, marzec 2022 r. (aktualizacja: grudzień 2022 r.)

Spis treści

Wprowadzenie....1

1. Społeczne i instytucjonalne tło opisywanych zjawisk....2

1.1. Nasilenie negatywnych zjawisk związanych z mową nienawiści od 2014 r....2

1.2. Niezależna prokuratura (2010-2016) wobec przestępstw z nienawiści....4

2. Osłabienie zdolności prokuratury do skutecznego reagowania na hate crime....5

2.1. Zaniechania prowadzące do osłabienia skuteczności ścigania przestępstw motywowanych uprzedzeniami....5

2.2. Aktywne formy wpływania na rezultaty postępowań....9

3. Przykłady wywierania wpływu na przebieg postępowań o przestępstwa z nienawiści....10

3.1. Cofnięcie aktu oskarżenia i umorzenie postępowania przeciwko Justynie Helcyk....10

3.2. Wniosek o obniżenie kary dla Piotra Rybaka....12

3.3. Cofnięcie aktu oskarżenia, umorzenie śledztwa i wniesienie apelacji na korzyść Jacka Międlara....14

3.4. Apelacja na korzyść działaczy ONR, skazanych za groźbę zabijania z powodu przynależności narodowej....19

3.5. Umorzenie postępowania dotyczącego wypowiedzi prof. Jacka Bartyzela....21

3.6. Sprawa sędziego Jarosława Dudzicza....23

3.7. Umorzenie postępowania w sprawie rapera „Stopy”....25

3.8. Umorzenie śledztwa w sprawie „politycznych aktów zgonu”....26

3.9. Umorzenie postępowania w sprawie wieszania na szubienicach portretów europosłów....27

3.10. Umorzenie postępowania w sprawie pobicia kobiet na Moście Poniatowskiego....31

3.11. Cofnięcie aktu oskarżenia przeciwko kierowcy „homofobusa”....35

3.12. Umorzenie postępowania w sprawie wypowiedzi Cezarego Gmyza....36

3.13. Umorzenie postępowania w sprawie wypowiedzi przypisywanych Dariuszowi Mateckiemu....37

3.14. Umorzenie postępowania przeciwko Antoniemu Dąbrowskiemu....39

3.15. Umorzenie postępowania przeciwko Arturowi Zawiszy i liderom nacjonalistów....43

3.16. Sprawy Wojciecha Olszańskiego....45

3.17. Sprawa drukarza z Łodzi....48

3.18. Umorzenie postępowania w sprawie wypowiedzi Konrada Rękasa....50

4. Przykłady stosowania niejednolitych standardów w zakresie ochrony wolności słowa i sumienia. 51

4.1. Sprawa plakatów z tęczową Matką Boską....51

4.2. Sprawa tęczowych flag na warszawskich pomnikach....53

4.3. Aresztowanie za napis na murze....54

4.4. Sprawa menedżerki z sieci IKEA....55

4.5. Sprawa pisarza Jakuba Żulczyka....57

4.6. Sprawy dotyczące zniesławiania Zbigniewa Ziobry i Bogdana Święczkowskiego....57

4.7. Sprawa dziennikarza Piotra Nisztora....58

4.8. Sprawy historyczki Katarzyny Markusz....59

Podsumowanie....61

Wprowadzenie

Niniejsze opracowanie zawiera skrót informacji na temat wybranych aspektów praktyki ścigania przestępstw z nienawiści w Polsce w latach 2016-2022 – to jest w okresie, gdy funkcję Prokuratora Generalnego sprawuje Zbigniew Ziobro, a kierowana przezeń prokuratura działa w oparciu o zmiany legislacyjne wprowadzone w okresie rządów Zjednoczonej Prawicy.

Opisano w nim działania i zaniechania prowadzące do osłabienia systemowej zdolności prokuratury do skutecznego reagowania na przestępstwa z nienawiści, przykłady pozamerytorycznie motywowanej ingerencji kierownictwa różnych szczebli prokuratury w przebieg toczących się postępowań o przestępstwa tego rodzaju, a także okoliczności świadczące o tym, że w omawianym okresie kierownictwo prokuratury w wybiórczy sposób szafowało ochroną prawną, zapewniając ją chętniej i skuteczniej tym osobom i środowiskom, których przekonania polityczne, światopogląd i profil aktywności są bliskie obozowi rządzącemu.

1. Społeczne i instytucjonalne tło opisywanych zjawisk

1.1. Nasilenie negatywnych zjawisk związanych z mową nienawiści od 2014 r.

Objęcie funkcji Prokuratora Generalnego przez Zbigniewa Ziobrę 4 marca 2016 r. zbiegło się z datowaną w Polsce od 2014 r. eskalacją przemocy motywowanej uprzedzeniami narodowościowymi, etnicznymi, rasowymi i wyznaniowymi, a także uprzedzeniami dotyczącymi orientacji seksualnej i tożsamości płciowej. Jak wynika z badań prowadzonych przez Centrum Badań nad Uprzedzeniami Uniwersytetu Warszawskiego, między 2014 a 2016 rokiem nawet o 60% wzrosła częstość kontaktu mieszkańców Polski z mową nienawiści kierowaną przeciwko niektórym grupom dyskryminowanym (muzułmanie, Żydzi, Ukraińcy)[1], zaś tylko przez 6 miesięcy 2018 roku w polskojęzycznej sferze mediów społecznościowych dwukrotnie wzrosła liczba tekstów wyrażających negatywny stosunek do Ukraińców[2], stanowiących obecnie najliczniejszą mniejszość w Polsce[3]. W okresie tym nastąpił radykalny wzrost nastrojów antyimigranckich – np. między 2015 a 2017 r. odsetek osób sprzeciwiających się przyjmowaniu uchodźców z krajów objętych konfliktami zbrojnymi wzrósł trzykrotnie: z 21% do 63%[4]. Obiektem nasilonej dyskryminacji i wielkoskalowej agresji stały się w tym czasie również osoby LGBT+. Zgodnie z wynikami badania ankietowego przeprowadzonego w 2019 r. na zlecenie Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w gronie ówczesnych 28 państw członkowskich UE to właśnie w Polsce (oraz w Rumunii) największy był udział respondentów zgłaszających motywowane nienawiścią napaści fizyczne lub seksualne wobec osób LGBTI, a ponadto w Polsce najwięcej respondentów (79%) unika niektórych miejsc z obawy przed napaścią, pogróżkami lub nękaniem[5].

---

1 Michał Bilewicz i in., *Mowa nienawiści, mowa pogardy. Raport z badania przemocy werbalnej wobec grup mniejszościowych*, Warszawa 2017 – https://www.batory.org.pl/upload/files/pdf/MOWA_NIENAWISCI_MOWA_POGARDY_INTERNET.pdf

2 Marek Troszyński, *Ukraina i Ukraińcy w polskich mediach społecznościowych* [w:] Piotr Tyma (red.), *Raport „Mniejszość ukraińska i migranci z Ukrainy w Polsce. Analiza dyskursu"*, Warszawa 2019 – https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/Raport%20'Mniejszo%C5%9B%C4%87%20ukrai%C5%84ska%20i%20migranci%20z%20Ukrainy%20w%20Polsce.%20Analiza%20dyskursu'.pdf

3 Główny Urząd Statystyczny, *Populacja cudzoziemców w Polsce w czasie epidemii COVID-19. Informacja sygnalna z 4 czerwca 2020 r.* – https://stat.gov.pl/statystyki-eksperymentalne/kapital-ludzki/populacja-cudzoziemcow-w-polsce-w-czasie-covid-19,12,1.html

4 Komunikat z badań Centrum Badań Opinii Społecznej *Stosunek do przyjmowania uchodźców*, 8 grudnia 2017 r. – https://cbos.pl/SPISKOM.POL/2017/K_163_17.PDF

5 Memorandum Komisarza Praw Człowieka Rady Europy CommDH(2020)27 z dnia 3 grudnia 2020 r. – https://rm.coe.int/memorandum-na-temat-stygmatyzacji-osob-lgbti-w-polsce/1680a08bb4

Do najbardziej drastycznych przykładów eskalacji przemocy wobec tej grupy należą wydarzenia z 2019 r., kiedy na Marsz Równości w Lublinie kontrmanifestanci przynieśli bombę domowej roboty[6], zaś przeciwnicy Marszu Równości w Białymstoku dopuścili się licznych aktów werbalnej i fizycznej agresji wobec jego uczestników, napadając na nich zwartymi grupami, bijąc ich, szarpiąc, kopiąc, rzucając w nich petardami, kamieniami i zgniłymi jajami, zabierając im mienie, grożąc im, a także znieważając ich słownie[7].

Wydarzeniem istotnym dla oceny skutków tych zjawisk było dokonane w 2019 r. zabójstwo prezydenta Gdańska Pawła Adamowicza. Sprawca zbrodni zadeklarował tuż po zamachu, że o wyborze osoby ofiary przesądziła jej przynależność polityczna[8], a w roku poprzedzającym zabójstwo telewizja publiczna przeprowadziła ostrą kampanię przeciwko Pawłowi Adamowiczowi, emitując poświęcone mu materiały o negatywnym wydźwięku 1773 razy – średnio prawie 5 razy dziennie[9], wcześniej zaś radykalna organizacja Młodzież Wszechpolska opublikowała jego akt zgonu, w którym jako przyczynę śmierci wskazano *liberalizm, multikulturalizm i głupotę*[10].

W omawianym okresie systematycznie rosła również liczba postępowań o przestępstwa z nienawiści[11] [12].

---

6 https://oko.press/podczas-marszu-rownosci-w-lublinie-mogli-zginac-ludzie-ekspert-domowa-bomba-zagrozeniem-dla-zycia

7 https://bialystok.wyborcza.pl/bialystok/7,35241,25014525,bialystok-marsz-rownosci-przeszedl-raport-z-oblezonego-miasta.html

8 *Platforma Obywatelska mnie torturowała, dlatego właśnie zginął Adamowicz* – krzyczał przez mikrofon tuż po dokonaniu zamachu – https://wiadomosci.onet.pl/trojmiasto/zabojstwo-adamowicza-trzy-lata-po-smierci-prezydenta-proces-dopiero-na-horyzoncie/f4p12r3

9 https://oko.press/materialow-oczerniajacych-adamowicza-bylo-w-tvp-ponad-100-pis-to-klamstwo-naprawde-telewizja-zajmowala-sie-adamowiczem-prawie-1800-razy/

10 https://tvn24.pl/pomorze/gdansk-umorzono-sledztwo-w-sprawie-politycznych-aktow-zgonu-ra898776-2293865

11 por. *Wyciąg ze sprawozdania dotyczącego spraw o przestępstwa popełnione z pobudek rasistowskich lub ksenofobicznych, prowadzonych w 2014 roku w jednostkach organizacyjnych prokuratury* – https://pk.gov.pl/dzialalnosc/sprawozdania-i-statystyki/sprawy-prowadzone-2014-r-jednostkach-organizacyjnych-prokuratury-pobudek-rasistowskich-lub-ksenofobicznych

12 *Wyciąg ze sprawozdania dotyczącego spraw o przestępstwa popełnione z pobudek rasistowskich lub ksenofobicznych, prowadzonych w 2020 roku w jednostkach organizacyjnych prokuratury* – https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/jak-sciga-sie-propagowanie-i-pochwalanie-faszyzmu-prokuratura-krajowa-w-koncu-ujawnila-rpo

1.2. Niezależna prokuratura (2010-2016) wobec przestępstw z nienawiści

Potrzeba odrębnego traktowania przestępczości motywowanej uprzedzeniami została w prokuraturze po raz pierwszy efektywnie doceniona już w 2004 r., w okresie wdrażania Krajowego Programu Przeciwdziałania Dyskryminacji Rasowej, Ksenofobii i Związanej z Nimi Nietolerancji 2004-2009[13], kiedy postanowiono wyeliminować praktykę odmawiania wszczęcia postępowań przygotowawczych o takie czyny bądź ich umarzania z powodu znikomej społecznej szkodliwości. W tym celu zarządzono obejmowanie tych spraw nadzorem przez prokuratury okręgowe oraz okresowe badanie akt na poziomie ówczesnych prokuratur apelacyjnych.

Zanim nastąpiło gwałtowne nasilenie zjawisk związanych z mową nienawiści (datowane od 2014-2015 r.), omawiana sfera ścigania karnego została poddana gruntownej reformie. Zgodnie z decyzjami Prokuratora Generalnego Andrzeja Seremeta z lat 2013-2014[14] [15], postępowania o przestępstwa z nienawiści mają być prowadzone i nadzorowane wyłącznie przez wyspecjalizowanych prokuratorów, każde z tych postępowań jest uznane za sprawę dużej wagi, a wytyczne i szczegółowe wskazówki metodyczne Prokuratora Generalnego zobowiązują kadrę orzeczniczą między innymi do wytężonej aktywności w procesie wykrywczym, szczególnego traktowania przestępstw popełnionych w Internecie, wyjątkowej staranności w sporządzaniu decyzji procesowych, podejmowania rozmaitych działań pozakarnych oraz stałego doskonalenia warsztatu pracy z wykorzystaniem między innymi dobrych praktyk krajowych i zagranicznych. Decyzjom tym towarzyszyło wdrożenie dedykowanych szkoleń dla wyznaczonych prokuratorów oraz uporządkowanie zasad nadzoru nad postępowaniami i badania akt, co miało zagwarantować wyeliminowanie praktyki pochopnego umarzania postępowań karnych mimo niewyczerpania inicjatywy wykrywczej bądź z powodu niezasadnego uznania, że rozpatrywana wypowiedź nie odpowiada znamionom przestępstwa.

[13] http://opolska.policja.gov.pl/download/81/18135/KrajowyProgramPrzeciwdzialaniaDyskryminacjiRasowejKsenofobiiZwiazanejzNimiNieto.pdf

[14] https://pk.gov.pl/wp-content/uploads/2014/03/4e331e3a170f1719e3f846b06a2c5f7d.pdf

[15] https://pk.gov.pl/wp-content/uploads/2014/10/a5c51cba059d3d92da9b948c08877aae.pdf

2. Osłabienie zdolności prokuratury do skutecznego reagowania na *hate crime*

Zmiany wprowadzone przez Prokuratora Generalnego Andrzeja Seremeta pozwoliły na stworzenie przemyślanego mechanizmu, który mógł zagwarantować prokuraturze systemową zdolność do efektywnego ścigania przestępstw motywowanych uprzedzeniami. Mechanizm ten zdążył jednak zadziałać zaledwie przez jeden pełny cykl roczny, zanim w marcu 2016 r. nastąpiła zmiana na funkcji Prokuratora Generalnego. Od tego czasu zdolność prokuratury do reagowania na przestępstwa z nienawiści ulega systematycznemu osłabieniu.

2.1. Zaniechania prowadzące do osłabienia skuteczności ścigania przestępstw motywowanych uprzedzeniami

Od marca 2016 r. kierownictwo prokuratury programowo lekceważy problematykę przestępstw z nienawiści, dopuszczając się szeregu zaniedbań, których skutkiem jest niski poziom prowadzonych postępowań i niewielka skuteczność ścigania.

1) Zrezygnowano z **obowiązkowych szkoleń** dla prokuratorów wyznaczonych do ścigania przestępstw z nienawiści, opracowanych w oparciu o rzetelną diagnozę potrzeb[16].

2) Przez kilka lat w ofercie programowej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury nie umieszczono również **fakultatywnych szkoleń** z tej dziedziny, z których mogliby korzystać wyznaczeni prokuratorzy bądź zainteresowani sędziowie.

3) **System przydzielania spraw** wyznaczonym prokuratorom stał się nieszczelny i część postępowań dotyczących *hate crime* w ogóle nie trafia do wyspecjalizowanych prokuratorów.

4) Sposób wyznaczania prokuratur do ścigania przestępstw z nienawiści nie gwarantuje odpowiedniego **obciążenia prokuratorów** postępowaniami tego rodzaju. Niektórzy spośród nich prowadzą ich zaledwie po kilka w ciągu roku, co uniemożliwia szybkie nabywanie doświadczenia, które jest istotą prokuratorskiej specjalizacji. Inni są przeciążeni liczbą postępowań, co uniemożliwia rzetelny nadzór nad ich przebiegiem.

[16] Nie spełnia tego kryterium zaproponowane wyznaczonym prokuratorom krótkie szkolenie na platformie e-learningowej programu Rady Europy „HELP". Prezentowane w nim zagadnienia ograniczały się do wysokiego poziomu ogólności, a jego przydatność dla bieżącej praktyki była niewielka.

5) Wbrew zapowiedziom[17] **nie uzupełniono ani nie zmieniono**[18] **wytycznych i wskazówek metodycznych** Prokuratora Generalnego, które zostały opracowane w latach 2013-2014 i wymagają aktualizacji między innymi ze względu na dynamiczny rozwój społeczeństwa cyfrowego, w tym mediów społecznościowych. Wytyczne te nie zostały również rozwinięte w formie kompleksowej metodyki prowadzenia postępowań o przestępstwa z nienawiści, choć opracowania takie powstały w ostatnich latach na przykład w odniesieniu do przestępczości skarbowej czy przestępczości narkotykowej.

6) Problematyka przestępstw z nienawiści od lat nie jest podejmowana również na łamach miesięcznika „Prokuratura i Prawo".

7) Bieżący **nadzór** nad większością postępowań (z wyłączeniem spraw budzących szczególne zainteresowanie mediów) ma najczęściej charakter czysto formalny, a **okresowe badanie akt** postępowań zakończonych nie przyczynia się w istotny sposób do eliminowania najpoważniejszych nieprawidłowości w tej dziedzinie, do których trzeba zaliczyć: umarzanie postępowań wobec niewykrycia sprawcy mimo niewyczerpania inicjatywy wykrywczej, niezasadne stwierdzanie braku znamion przestępstwa oraz niedostrzeganie interesu społecznego w objęciu ściganiem z oskarżenia publicznego czynów prywatnoskargowych (np. znieważenie czy naruszenie nietykalności cielesnej z powodu orientacji seksualnej lub tożsamości płciowej).

8) Wyznaczonym prokuratorom nie zapewniono systemowych gwarancji odpowiedniego **wsparcia wyspecjalizowanych funkcjonariuszy policji**. W okresie istnienia wydziałów do walki z cyberprzestępczością w komendach wojewódzkich policji (lata 2014-2022) metoda ich statystycznego rozliczania i premiowania była tak skonstruowana, że wspieranie prokuratorów w prowadzeniu postępowań o przestępstwa z nienawiści opłacało im się tylko w tych wypadkach, gdy czyn zabroniony ujawnili sami policjanci, nie zaś zawiadamiający obywatele, a w innych wypadkach zależało wyłącznie od dobrej

---

[17] 2016: *W obecnej chwili Prokurator Generalny opracowuje nowe wytyczne w zakresie prowadzenia postępowań o przestępstwa z nienawiści. Nowe wytyczne mają na celu usprawnienie prac prokuratury w związku z prowadzeniem postępowań przygotowawczych w zakresie przestępstw popełnianych na tym tle i dalszą poprawę skuteczności w ściganiu sprawców przestępstw z nienawiści* – ówczesna pełniąca obowiązki Dyrektora Biura Postępowania Przygotowawczego Prokuratury Krajowej prok. Barbara Sworobowicz w odpowiedzi na interpelację poselską, http://orka2.sejm.gov.pl/INT8.nsf/klucz/323A0944/$FILE/i02905-o1.pdf

[18] 2021: *Jeżeli chodzi o instrumenty, jakimi mamy się kierować, czy ewentualnie jakieś nowe techniki do prowadzenia, jeżeli chodzi o prokuraturę i tę kategorię przestępstw, to techniki i sposoby prowadzenia wyznaczają nam Kodeks karny i Kodeks postępowania karnego. To są instrumenty, które nam przysługują. Chodzi o wykonywanie tych przepisów i ich stosowanie w praktyce. To chyba tyle, dziękuję bardzo* – Dyrektora Biura Postępowania Przygotowawczego Prokuratury Krajowej prok. Barbara Sworobowicz na posiedzeniu sejmowych Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka oraz Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych, https://orka.sejm.gov.pl/zapisy9.nsf/0/C8117B96203FDE0FC12586B7003E89CE/%24File/0112609.pdf

woli kierownictwa wydziałów. Uregulowania dotyczące funkcjonującego obecnie Centralnego Zarządu Zwalczania Cyberprzestępczości również nie zawierają potrzebnych systemowych rozwiązań w tym zakresie.

9) Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji wycofał ceniony przez specjalistów **podręcznik dla policjantów** prowadzących postępowania o przestępstwa motywowane uprzedzeniami[19].

10) Wyznaczonym prokuratorom nie stworzono okazji do spotkań ani innej platformy **wymiany doświadczeń**.

11) Zamknięto **kanały transferu** do prokuratury i policji fachowej **wiedzy i dobrych praktyk** w tej dziedzinie: zlikwidowano Zespół ds. Ochrony Praw Człowieka w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji[20], który w ciągu kilku lat we współpracy z OBWE przeszkolił 86 tysięcy policjantów[21], a także Radę do spraw Przeciwdziałania Dyskryminacji Rasowej, Ksenofobii i związanej z nimi Nietolerancji, stanowiącą ważną płaszczyznę współpracy między wieloma służbami i organami państwowymi oraz przedstawicielami samorządu terytorialnego i społeczeństwa obywatelskiego, w tym mniejszości narodowych[22] [23].

12) Przez co najmniej kilka lat jakość współpracy organów ścigania z zarządcami **dużych platform cyfrowych** w zakresie wykrywania sprawców przestępstw z nienawiści była dalece niesatysfakcjonująca (wysoki odsetek odmów udostępnienia danych, arbitralny proces decyzyjny, zbyt wąski zakres dostarczanych danych, długi czas oczekiwania na odpowiedź). Władze krajowe nie doprowadziły do podniesienia jakości tej współpracy, podczas gdy w innych dziedzinach udawało im się wynegocjować z tymi podmiotami unikalne rozwiązania, dedykowane polskim użytkownikom[24].

13) Zaniechano prowadzenia konsekwentnej, uporządkowanej **polityki informacyjnej** w tej dziedzinie. W komunikatach Prokuratury Krajowej wzmianki o ściganiu przestępstw z nienawiści pojawiają się zupełnie wyjątkowo – nieporównanie rzadziej, niż przed 2016 r.[25]. Nie sposób też dopatrzeć się w nich docenienia społecznej wagi tej sfery

[19] https://tvn24.pl/polska/policjanci-bez-naukowego-wsparcia-ministerstwo-wycofalo-podrecznik-ra652240-3182515
[20] https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/kraj/1684534,1,mariusz-blaszczak-likwiduje-zespol-ds-ochrony-praw-czlowieka-a-przeciez-jest-coraz-bardziej-potrzebny
[21] https://oko.press/pis-celowo-rozmontowal-system-zwalczania-przestepstw-nienawisci-ruchow-neofaszystowskich
[22] https://sip.lex.pl/akty-prawne/mp-monitor-polski/rada-do-spraw-przeciwdzialania-dyskryminacji-rasowej-ksenofobii-i-17953994
[23] http://orka2.sejm.gov.pl/INT8.nsf/4ee632bb6c8560c6c1257233006b3ef5/7871afa216e27b5ec1257fd50049e088/$FILE/i02967-o1_3.pdf
[24] https://www.gov.pl/web/cyfryzacja/odwolaj-sie-od-decyzji-dotyczacej-usunietych-tresci
[25] https://lexso.org.pl/2019/02/09/niezalezna-prokuratura-i-dobra-zmiana-wobec-przestepczosci-z-nienawisci

przestępczości czy też przejawów determinacji do jej zwalczania. Od 2018 r. zaniechano publikowania w serwisie internetowym Prokuratury Krajowej zestawień statystycznych dotyczących tej sfery przestępczości[26].

Zaniedbań tych dopuszczono się pomimo licznych stałego napływu krytycznej informacji zwrotnej i alarmujących sygnałów ze strony mediów[27] [28] [29], instytucji społeczeństwa obywatelskiego[30] [31], Rady Europy[32], Agencji Praw Podstawowych UE[33,] Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie[34] czy Komitetu ONZ ds. Eliminacji Dyskryminacji Rasowej[35].

Na forum krajowym szczególną aktywność w tej dziedzinie wykazał Rzecznik Praw Obywatelskich, który wielokrotnie kierował do różnych jednostek prokuratury wystąpienia w indywidualnych sprawach, przypominał władzom państwowym, że Polska nieprawidłowo transponowała przepisy dotyczące kryminalizacji konkretnych form nawoływania do nienawiści[36], zwracał uwagę na brak kompleksowej strategii zwalczania przestępstw motywowanych uprzedzeniami[37], a ponadto zaadresował do Prokuratora Generalnego wystąpienie generalne obejmujące 30 przykładów postępowań o przestępstwa z nienawiści, w których sposób procedowania i zapadłe rozstrzygnięcia budzą wątpliwości[38]. Prokuratura Krajowa reagowała na tę korespondencję zdawkowymi odpowiedziami[39] [40].

[26] https://pk.gov.pl/dzialalnosc/sprawozdania-i-statystyki/
[27] https://oko.press/prokuratury-bagatelizuja-przestepstwa-nienawisci-umarzaja-az-76-proc-postepowan/
[28] https://www.rp.pl/prawo-karne/art1379301-co-ministerstwo-sprawiedliwosci-robi-z-mowa-nienawisci
[29] https://wyborcza.pl/0,128956.html?tag=mowa+nienawi%B6ci
[30] https://www.amnesty.org/en/documents/eur37/5069/2016/en/
[31] https://en.odfoundation.eu/a/27959,report-how-hate-kills-hate-crimes-in-poland-in-2019/
[32] https://rm.coe.int/fifth-report-on-poland/16808b59a0
[33] https://www.refworld.org/topic,50ffbce582,516e75ed4,5919a43c4,0,EUFRA,,POL.html
[34] https://hatecrime.osce.org/poland
[35] https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CERD/Shared%20Documents/POL/CERD_C_POL_CO_22-24_36935_E.pdf
[36] https://www.prawo.pl/prawnicy-sady/prawo-o-mowie-nienawisci-polska-nie-wdrozyla-dobrze-unijnych,506560.html
[37] https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/Wyst%C4%85pienie%20do%20Prezesa%20Rady%20Ministr%C3%B3w%20ws.%20mowy%20nienawi%C5%9Bci,%2030.06.2020.pdf
[38] https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/30-przykladow-mowy-nienawisci-w-ktorych-dzialania-prokuratury-budza-watpliwosci-RPO
[39] https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/Odpowied%C5%BA%20PG%20ws%20przest%C4%99pstw%20z%20nienawi%C5%9Bci%2C%2027.11.2019.pdf
[40] https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/Kolejna%20odpowied%C5%BA%20PG%2C%2017.08.2020.pdf

2.2. Aktywne formy wpływania na rezultaty postępowań

Niezależnie od powyższych zaniechań kierownictwo prokuratury podejmuje szereg aktywnych kroków, których następstwem jest zakończenie konkretnych postępowań decyzjami o nieegzekwowaniu odpowiedzialności karnej. Zjawisko to w uogólniony sposób wpływa na postawę większości kadry prokuratorskiej, powodując „efekt mrożący" w tej sferze ścigania karnego. Wspomniane wyżej działania przyjęły następujące formy:

1) przejmowanie dochodzeń i śledztw prowadzonych przez wyspecjalizowanych prokuratorów i powierzanie ich innym, zaufanym prokuratorom, którzy wydają decyzje o umorzeniu postępowania,
2) wydawanie poleceń cofnięcia aktów oskarżenia skierowanych przeciwko sprawcom przestępstw z nienawiści,
3) sporządzanie decyzji procesowych przez innych prokuratorów, niż prowadzący sprawę – w szczególności przez ich przełożonych,
4) wnoszenie środków odwoławczych na korzyść osób skazanych za przestępstwa z nienawiści,
5) represjonowanie prokuratorów, którzy wydali rozstrzygnięcia niezgodne z interesem władzy politycznej,
6) odwoływanie kierowników jednostek organizacyjnych, w których wydano takie rozstrzygnięcia,
7) usuwanie z listy prokuratur wyznaczonych do prowadzenia postępowań o przestępstwa z nienawiści tych jednostek organizacyjnych, które prowadziły takie postępowania w sposób niezgodny z interesem władzy politycznej,
8) awansowanie prokuratorów, którzy umorzyli postępowania o przestępstwa z nienawiści, dotyczące osób powiązanych z obozem władzy,
9) publiczne wypowiedzi Prokuratora Generalnego i kierownictwa Ministerstwa Sprawiedliwości, w których mimo niezakończenia postępowania przygotowawczego przesądzana jest kwestia winy i odpowiedzialności karnej.

3. Przykłady wywierania wpływu na przebieg postępowań o przestępstwa z nienawiści

Poniżej znajdują przykłady działań opisanych w części 2 niniejszego opracowania. **Ich opisy przygotowano wyłącznie w oparciu o treść oficjalnych komunikatów, opublikowanych dokumentów oraz niezdementowanych materiałów prasowych**. Wyboru źródeł informacji dokonano z najwyższą starannością, nie było jednak możliwości kategorycznego ich zweryfikowania poprzez konfrontację z materiałem aktowym.

3.1. Cofnięcie aktu oskarżenia i umorzenie postępowania przeciwko Justynie Helcyk

We wrześniu 2015 r., kilka tygodni przed wygranymi przez Zjednoczoną Prawicę wyborami parlamentarnymi, w czasie antyimigranckiej manifestacji na wrocławskim rynku Justyna Helcyk – liderka dolnośląskich struktur Obozu Narodowo-Radykalnego, kontynuującego tradycję przedwojennej faszyzującej organizacji[41] – przemawiając z dachu pojazdu udostępnionego przez Piotra Rybaka[42], nawoływała do nienawiści wobec muzułmanów i znieważyła ich, nazywając „islamskim ścierwem”[43]. W lipcu 2016 r. Prokuratura Rejonowa Wrocław-Stare Miasto we Wrocławiu skierowała do sądu akt oskarżenia przeciwko Justynie Helcyk.

Za działaczką wstawiły się środowiska nacjonalistyczne, w tym ówczesny poseł Ruchu Narodowego Adam Andruszkiewicz[44] – były prezes radykalnej organizacji Młodzież Wszechpolska[45], a w późniejszym okresie sekretarz stanu w rządzie Prawa i Sprawiedliwości[46] oraz parlamentarzysta tego ugrupowania[47] – który zgłosił zapytanie poselskie do Ministra Sprawiedliwości, pytając między innymi, *czy wszczęcie postępowania karnego w sprawie, w której obiektywne okoliczności wyraźnie wskazują na patriotyczną motywację p. J. H., nie podważa zaufania obywateli do organów wymiaru sprawiedliwości oraz nie stanowi marnotrawienia środków publicznych*. Mimo że zapytanie dotyczyło działań prokuratury, odpowiedzi udzielił – poza zakresem swoich kompetencji – wiceminister sprawiedliwości, informując, że w treści aktu oskarżenia dostrzeżono

41 http://otworzksiazke.pl/images/ksiazki/oboz_narodowo_radykalny/oboz_narodowo_radykalny.pdf
42 Patrz również: 3.2. Wniosek o obniżenie kary dla Piotra Rybaka, 3.16. Sprawy Wojciecha Olszańskiego.
43 https://youtu.be/vc-D7h0F4n8?t=794
44 https://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/InterpelacjaTresc.xsp?key=23BDA59D&view=2
45 https://web.archive.org/web/20160307113307/https://mw.org.pl/2015/03/zjazd-zwyczajny-mlodziezy-wszechpolskiej/
46 https://www.gov.pl/web/premier/adam-andruszkiewicz
47 https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/posel.xsp?id=005&type=A

braki, a Prokuratorowi Regionalnemu we Wrocławiu polecono przeprowadzenie analizy akt postępowania dla zweryfikowania zasadności podjętej wcześniej decyzji o skierowaniu aktu oskarżenia[48].

W październiku 2016 r., a zatem trzy miesiące po skierowaniu do sądu aktu oskarżenia, Zastępca Prokuratora Regionalnego we Wrocławiu Jerzy Duplaga[49] wydał prokuratorowi polecenie jego cofnięcia w celu uzupełnienia opisu przestępstwa i wykonania kilku mało istotnych czynności[50]. Po kolejnych 8 miesiącach prowadząca sprawę prokurator Justyna Pilarczyk – ta sama, która wcześniej skierowała sprawę do sądu – nie sporządziła kolejnego aktu oskarżenia, lecz umorzyła dochodzenie[51]. W tym samym okresie została delegowana do prokuratury okręgowej[52], następnie została jej rzeczniczką[53], a później awansowała na funkcję Zastępcy Prokuratora Okręgowego we Wrocławiu[54].

W styczniu 2022 r. Prokuratura Regionalna w Krakowie odmówiła wystąpienia do sądu z wnioskiem o delegalizację Obozu Narodowo-Radykalnego, argumentując, że *prokurator nie dopatrzył się, aby działalność tego stowarzyszenia wykazywała rażące lub uporczywe naruszenie prawa*[55].

48 https://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/InterpelacjaTresc.xsp?key=041ACDA0&view=2
49 Patrz również: 3.2. Wniosek o obniżenie kary dla Piotra Rybaka.
50 https://tvn24.pl/polska/justyna-helcyk-z-onr-uniknie-procesu-prokuratura-wycofuje-oskarzenie-ra741112-2501472
51 https://tvn24.pl/polska/justyna-helcyk-z-onr-uniknie-procesu-prokuratura-wycofuje-oskarzenie-ra741112-2501472
52 https://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/InterpelacjaTresc.xsp?key=1744F87F
53 http://www.prokuratura.wroclaw.pl/aktualnosci/zmiana-na-stanowisku-rzecznika-prasowego
54 https://tvn24.pl/wroclaw/wroclaw-justyna-pilarczyk-ma-byc-zastepca-prokuratora-okregowego-4756942
55 https://www.gazetaprawna.pl/wiadomosci/kraj/artykuly/8335946,delegalizacja-onr-prokuratura.html

3.2. Wniosek o obniżenie kary dla Piotra Rybaka

Piotr Rybak – przedsiębiorca, lider marginalnego Ruchu Oburzonych Rzeczypospolitej Polskiej, powiązany z partiami tworzącymi koalicję Zjednoczonej Prawicy[56], w 2014 r. występujący obok Zbigniewa Ziobry na konwencji jego partii Solidarna Polska[57], a rok później współpracujący z Obozem Narodowo-Radykalnym w organizacji wiecu, na którym Justyna Helcyk nazwała muzułmanów „islamskim ścierwem"[58] – w listopadzie 2015 r., uczestnicząc w antyimigranckiej manifestacji na rynku we Wrocławiu, podpalił kukłę stylizowaną na ortodoksyjnego Żyda, krzycząc: *Polska jest dla Polaków!* przy wtórze tłumu skandującego hasła *Narodowy radykalizm!* oraz *Bóg, honor, ojczyzna!* Rok później sąd skazał za to Piotra Rybaka na karę 10 miesięcy bezwzględnego pozbawienia wolności. Oskarżająca go Prokuratura Rejonowa Wrocław-Stare Miasto we Wrocławiu oceniła wyrok jako słuszny, ale Zastępca Prokuratora Regionalnego we Wrocławiu Jerzy Duplaga[59] wydał pisemne polecenie wywiedzenia apelacji na korzyść oskarżonego, w której domagano się zamiany kary pozbawienia wolności na karę ograniczenia wolności w formie prac społecznych. Stanowisko prokuratury zostało przyjęte z zaniepokojeniem przez organizacje antydyskryminacyjne, obawiające się, że przykład Piotra Rybaka będzie stanowił zachętę dla potencjalnych sprawców przestępstw z nienawiści[60]. Sąd odwoławczy złagodził wyrok, ale inaczej, niż domagała się tego prokuratura: zmieniając karę na 3 miesiące pozbawienia wolności. Następnie sąd penitencjarny dał Piotrowi Rybakowi szansę, wyrażając zgodę na odbycie kary w systemie dozoru elektronicznego. Zgodę tę cofnięto jednak po tym, jak skazany opublikował w Internecie wypowiedzi dyskryminujące Żydów, groził kuratorowi sądowemu[61] i wraz z oskarżonym o przestępstwa z nienawiści Jackiem Międlarem[62] szedł na czele marszu narodowców, któremu towarzyszyły akty przemocy fizycznej wobec protestujących antyfaszystów[63].

Po odbyciu kary Piotr Rybak ponownie dopuszczał się przestępstw z nienawiści. W 2019 r. w Oświęcimiu, w czasie obchodów 74. rocznicy wyzwolenia obozu zagłady Auschwitz-Birkenau, krzyczał *Czas walczyć z żydostwem i uwolnić od niego Polskę![64]*, zaś w 2021 r. na antysemickim wiecu w Kaliszu publicznie znieważał Żydów i zapowiadał *pogonienie ich do Izraela,*

[56] https://wroclaw.wyborcza.pl/wroclaw/7,35771,22940292,politycy-pis-na-zdjeciach-z-rybakiem-byl-gosciem-na-ich-konwencji.html
[57] https://wyborcza.pl/10,152484,22943191,patryk-jaki-o-wspolnym-spiewie-z-rybakiem-wepchal-sie-na-scene.html
[58] Patrz: 3.1. Cofnięcie aktu oskarżenia i umorzenie postępowania przeciwko Justynie Helcyk.
[59] Patrz również: 3.1. Cofnięcie aktu oskarżenia i umorzenie postępowania przeciwko Justynie Helcyk.
[60] https://wyborcza.pl/7,75398,21182254,plonie-kukla-zyda-prokuratura-laskawa.html
[61] https://wiadomosci.wp.pl/podpalacz-kukly-zyda-zostaje-za-kratami-jest-decyzja-ws-piotra-rybaka-6198672792786561a
[62] Patrz: 3.3. Cofnięcie aktu oskarżenia, umorzenie śledztwa i wniesienie apelacji na korzyść Jacka Międlara.
[63] https://wiadomosci.wp.pl/przepychanki-we-wroclawiu-w-czasie-obchodow-11-listopada-6186724451162241a
[64] https://wiadomosci.onet.pl/krakow/oswiecim-piotr-rybak-skazany-za-wykrzykiwanie-antysemickich-hasel/3l68hzg

jak w 1968 roku. Policja zamierzała go wówczas zatrzymać na gorącym uczynku, odstąpiła jednak od tego zamiaru po konsultacji z prokuratorem[65].

Szczególne nasilenie aktywności Piotra Rybaka nastąpiło po rozpoczęciu pełnoskalowej inwazji sił zbrojnych Federacji Rosyjskiej na Ukrainę. Wówczas znieważał on w mediach społecznościowych Ukraińców i Żydów z powodu ich przynależności narodowej oraz nawoływał do nienawiści na tym tle (m. in. *swołocz ukrajska, gnać te gnidy, jebać kurwy żydowskie*), nawoływał do przestępstwa (*do wora i do jeziora!*), a także pochwalał wojnę napastniczą (m. in. *Prezydencie Putin czyń swoje; jebaj aż smród im z dupy poleci*)[66]. Te wypowiedzi Piotra Rybaka stały się przedmiotem kolejnego postępowania karnego, wszczętego przez Prokuraturę Rejonową Wrocław-Fabryczna we Wrocławiu[67].

[65] Patrz: 3.16. Sprawy Wojciecha Olszańskiego.

[66] https://wroclaw.wyborcza.pl/wroclaw/7,35771,28298964,jest-zawiadomienie-do-prokuratury-na-piotra-rybaka-za-szczucie.html

[67] https://www.facebook.com/osrodek.monitorowania/posts/pfbid0SHka6i1yi85ZLxFHXdVhVaVQF7Z8SBnx6nexQyFw2ou1Jefjw2odCYo5frVNKSg9l

3.3. Cofnięcie aktu oskarżenia, umorzenie śledztwa i wniesienie apelacji na korzyść Jacka Międlara

Jacek Międlar – były zakonnik katolicki, blisko związany ze środowiskami nacjonalistów i pseudokibiców[68], autor antysemickich publikacji książkowych, w przeszłości ukarany suspensą za publiczne wygłaszanie homofobicznych wypowiedzi[69], znany między innymi z pochwalania zamachu terrorystycznego w Christchurch[70], w którym zginęło 51 muzułmanów modlących się w meczetach[71], przez pewien czas współpracujący[72] z Piotrem Rybakiem[73] – wielokrotnie dopuszczał się publicznego znieważenia oraz nawoływania do nienawiści wobec Żydów, Ukraińców, muzułmanów i osób LGBT+, za co został kilka razy prawomocnie skazany[74] [75] [76] [77] [78].

W listopadzie 2016 r. wygłosił antysemickie przemówienie w trakcie tzw. Marszu Patriotów we Wrocławiu[79]. Właściwa miejscowo, wyznaczona do ścigania przestępstw z nienawiści Prokuratura Rejonowa Wrocław-Stare Miasto we Wrocławiu skierowała przeciwko niemu akt oskarżenia, który po 3 miesiącach został cofnięty na polecenie Prokuratury Krajowej, tłumaczącej to działanie koniecznością uzupełnienia materiału dowodowego[80] [81]. Po cofnięciu sprawy na etap postępowania przygotowawczego Prokuratura Rejonowa Wrocław-Stare Miasto we Wrocławiu połączyła w ramach jednego śledztwa różne wątki postępowań dotyczących wypowiedzi Jacka Międlara z lat 2016-2017, w tym umorzone wcześniej dochodzenie w sprawie obchodów 82. rocznicy powstania faszyzującej organizacji Obóz Narodowo-Radykalny[82], w czasie

[68] https://gazetakrakowska.pl/zakopane-wyrzucili-ksiedza-narodowca-jacka-miedlara-zdjecia-wideo/ar/9431762
[69] https://wmeritum.pl/ks-jacek-miedlar-zakazem-wykonywania-funkcji-kaplanskich-noszenia-sutanny-powinniscie-o-tym-wiedziec-mocny-wideoblog-wideo/159331
[70] https://oko.press/rpo-zawiadamia-prokurature-w-sprawie-miedlara-w-nowej-zelandii-groziloby-mu-14-lat-wiezienia/
[71] https://www.rp.pl/swiat/art8840191-nowa-zelandia-bezwzgledne-dozywocie-dla-zamachowca-z-christchurch
[72] https://dzienniklodzki.pl/jacek-miedlar-znow-zatrzymany-w-anglii-lecial-z-piotrem-rybakiem-na-antyimigrancki-marsz/ar/12208381
[73] Patrz również: 3.2. Wniosek o obniżenie kary dla Piotra Rybaka.
[74] https://www.rp.pl/prawo-karne/art36726951-byly-ksiadz-skazany-za-homofobiczne-i-rasistowskie-wypowiedzi
[75] https://www.tuwroclaw.com/wiadomosci,sa-wyroki-za-przemowienia-z-marszu-na-11-listopada,wia5-3266-61561.html
[76] https://wroclaw.wyborcza.pl/wroclaw/7,35771,27709133,byly-ksiadz-jacek-m-skazany-za-mowe-nienawisci-wobec-zydow.html
[77] https://oko.press/prokuratura-broni-prawa-jacka-miedlara-do-nienawisci-i-dyskryminacji-i-manipuluje-prawem-europejskim/
[78] https://wroclaw.wyborcza.pl/wroclaw/7,35771,29212408,wyrok-dla-jacka-miedlara-za-obrazanie-uczestnikow-marszu-rownosci.html
[79] https://wroclaw.wyborcza.pl/wroclaw/7,35771,20981937,prokuratura-zajmie-sie-jackiem-miedlarem-jest-zawiadomienie.html
[80] https://wroclaw.wyborcza.pl/wroclaw/7,35771,22338503,byly-ksiadz-jacek-m-nie-stanie-przed-sadem-za-szerzenie-nienawisci.html
[81] https://natemat.pl/221333,to-on-stanal-w-obronie-bylego-ksiedza-antysemity-prokurator-sierak-nalezy-do-najwierniejszych-zolnierzy-ziobry
[82] http://otworzksiazke.pl/images/ksiazki/oboz_narodowo_radykalny/oboz_narodowo_radykalny.pdf

których Jacek Międlar w białostockiej katedrze wygłosił kazanie o silnie antysemickim wydźwięku[83]. Umorzenie śledztwa w tej sprawie z aprobatą przyjął lider Ruchu Narodowego Robert Winnicki[84]. Autor tej decyzji, prokurator Marek Czeszkiewicz, awansował następnie do Prokuratury Regionalnej w Białymstoku[85].

Zbiorcze postępowanie zostało jednak ostatecznie odebrane wrocławskiej prokuraturze i przekazane Prokuraturze Okręgowej w Białymstoku, niewyspecjalizowanej w ściganiu przestępstw z nienawiści. W listopadzie 2019 r. śledztwo umorzono, a po uchyleniu tej decyzji przez sąd – w 2020 r. umorzono ponownie, po upływie ponad 4 lat od jego zainicjowania[86] [87].

Postanowienie o umorzeniu śledztwa podpisał Prokurator Okręgowy w Białymstoku Andrzej Purymski, który wcześniej wydawał korzystne dla władzy politycznej decyzje procesowe w postępowaniach dotyczących m. in. wycinki drzew w Puszczy Białowieskiej[88], niedopełnienia obowiązków przez wiceministra finansów w poprzednim rządzie[89] czy spalenia kukły jednego z liderów opozycji parlamentarnej przez działacza radykalnej organizacji Młodzież Wszechpolska[90]. Jego decyzja w sprawie Jacka Międlara została poddana szerokiej krytyce. Prokurator uchylił się od samodzielnej analizy konkretnych sformułowań użytych przez podejrzanego i od szczegółowego wytłumaczenia, dlaczego słowa o *żydowskim motłochu*, *narodowo-katolickiej chemioterapii żydowskiego nowotworu*, *wspólnocie wolnej od gejowskiego i żydowskiego kąkolu*, *walce z żydostwem, które panoszy się w naszej ojczyźnie* czy *gwoździu do trumny talmudycznych okupantów Polski* nie stanowią znieważenia z powodu przynależności narodowej i wyznaniowej czy nawoływania do nienawiści z powodu takiej przynależności. Swoją tezę o niewypełnieniu znamion przestępstwa uzasadnił tym, że podejrzany wygłaszał swoje wypowiedzi w ramach działalności publicystycznej i duszpasterskiej, że miały one emocjonalny charakter, a ponadto nawiązują do Ewangelii i do okresu liturgicznego trwającego w dacie czynu oraz mieszczą się w „kanonie kaznodziejskim”[91]. Prokurator zauważył wprawdzie, że Międlar *wyraża niewątpliwe*

[83] https://bialystok.wyborcza.pl/bialystok/7,35241,20752442,bialostocka-prokuratura-ks-miedlar-bez-uprzedzen-postepowanie.html
[84] https://tvn24.pl/polska/winnicki-ks-miedlar-na-rozstaniu-z-kaplanstwem-potrzebuje-modlitwy-ra679673
[85] https://bialystok.wyborcza.pl/bialystok/7,35241,21369603,awans-za-onr-i-swarge-roszady-w-bialostockich-prokuraturach.html
[86] https://www.gov.pl/web/po-bialystok/umorzenie-postepowania-dotyczacego-nawolywania-do-nienawisci
[87] https://oko.press/miedlar-zydowski-nowotwor-motloch-prokuratura-umarza-bo-to-kanon-kaznodziejski/
[88] https://oko.press/images/2018/04/postanowienie-o-odmowie-wszczecia-ws-Szyszki-SKM_364e18042514160-1.pdf
[89] https://bialystok.wyborcza.pl/bialystok/7,35241,23664905,afera-hazardowa-prokuratura-oskarza-bylego-wiceministra-i-urzednikow.html
[90] https://bialystok.wyborcza.pl/bialystok/7,35241,24632611,prokuratura-palenie-kukly-z-wizerunkiem-petru-w-granicach-komentarza.html
[91] https://oko.press/miedlar-zydowski-nowotwor-motloch-prokuratura-umarza-bo-to-kanon-kaznodziejski/

zainteresowanie Żydami i ich domniemanym wpływem na otaczającą rzeczywistość oraz *próbuje zmotywować i zmobilizować do działania odbiorców*, a jego wypowiedzi *charakteryzują się uprzedzeniami oraz agresją słowną,* jednak doszedł do wniosku, że podejrzany *nie oponował w kazaniu przeciwko konkretnej grupie, narodowi, rasie, wyznaniu czy osobie.* Bez uzasadnienia pominął niekorzystne dla podejrzanego opinie dwóch biegłych z dziedziny językoznawstwa, opierając swoją ocenę prawną wyłącznie na opinii trzeciego biegłego – duchownego rzymskokatolickiego, specjalisty w dziedzinie teologii i medioznawstwa[92].

Organizacje mniejszości żydowskiej i ukraińskiej oraz Stowarzyszenie „Otwarta Rzeczpospolita" złożyły zażalenia na tę decyzję. Prokuratura Regionalna w Białymstoku nie uwzględniła ich, wobec czego pokrzywdzeni skorzystali ze swoich ustawowych uprawnień i wystąpili w roli oskarżycieli zamiast prokuratora, kierując do sądu tzw. subsydiarny akt oskarżenia[93] [94], a rozpoznający sprawę w pierwszej instancji Sąd Rejonowy dla Wrocławia Śródmieścia wydał wyrok skazujący. Wyrok ten zaskarżyła Prokuratura Okręgowa w Białymstoku – środek odwoławczy na korzyść Jacka Międlara podpisał osobiście prokurator Andrzej Purymski. W uzasadnieniu apelacji podniósł między innymi, że wypowiedzi, za które został nieprawomocnie skazany Jacek Międlar, *odnosiły się do jego subiektywnych przekonań*, a sam *oskarżony faktycznie zdaje się wierzyć w głoszone teorie i to tylko – a nie chęć krzewienia nienawiści do konkretnych ludzi – stanowiło przyczynę takiego zachowania się oskarżonego.* Dodał, że skoro wypowiedzi Jacka Międlara *dla właściwego ich zinterpretowania wymagały opinii językoznawców, to nie sposób dowieść ponad wszelką wątpliwość, że człowiek ten wiedział, że treści te zostaną w taki sposób zinterpretowane, skoro sam językoznawca nie jest*[95].

W listopadzie 2019 r. – w tym samym czasie, kiedy po raz pierwszy umorzono białostockie śledztwo – Jacek Międlar opublikował w swoim serwisie internetowym artykuł pt. *Polska w cieniu żydostwa,* w którym nawoływał do nienawiści wobec ludności żydowskiej, między innymi do zbrojenia się Polaków przeciwko Żydom. W toku zainicjowanego z tego powodu postępowania Jacek Międlar został zatrzymany na polecenie prokuratora Prokuratury Rejonowej Wrocław-Stare Miasto we Wrocławiu[96]. Po wydaniu przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego komunikatu o zatrzymaniu posłowie radykalnie prawicowego ugrupowania Konfederacja zorganizowali

[92] https://pbn.nauka.gov.pl/core/#/person/view/5e7092b4878c28a04739b09a/current
[93] https://wroclaw.wyborcza.pl/wroclaw/7,35771,27908099,jacek-m-przed-sadem-mimo-ze-prokuratorzy-ziobry-probowali.html
[94] https://bialystok.wyborcza.pl/bialystok/7,35241,27098257,byly-ksiadz-jacek-m-stanie-przed-bialostockim-sadem-za-nawolywanie.html
[95] https://bialystok.wyborcza.pl/bialystok/7,35241,28931467,byly-ksiadz-jacek-m-nawolywal-do-nienawisci-szef-bialostockiej.html
[96] https://wiadomosci.onet.pl/kraj/jacek-miedlar-zostal-zatrzymany-przez-abw/sjm76bl

w Sejmie specjalną konferencję prasową[97], a w godzinach popołudniowych Jacek Międlar został zwolniony, co skrajnie prawicowi publicyści skwitowali stwierdzeniami, że *presja ma sens*[98]. Tego samego dnia Jacek Międlar zdążył jeszcze wygłosić przemówienie na demonstracji publicznej pt. *Antykomuna*, której uczestnicy nieśli bannery z wizerunkami współczesnych polskich polityków lewicowych oraz z napisem *Z komunistami się nie dyskutuje – do komunistów się strzela*[99]. Jak wynika z relacji samego Jacka Międlara, sąd nie uwzględnił jego zażalenia na zatrzymanie, uznając je za legalne[100].

Po zatrzymaniu Jacek Międlar w publikowanych przez siebie tekstach i nagraniach wideo zaostrzył prowadzone od lat ataki na prokuratorki Justynę Trzcińską i Małgorzatę Szymańską, wyznaczone do prowadzenia postępowań o przestępstwa z nienawiści w Prokuraturze Rejonowej Wrocław-Stare Miasto we Wrocławiu: mobilizował swoich zwolenników, by masowo przesyłali do Prokuratury Krajowej wnioski o przeprowadzenie wobec nich postępowań dyscyplinarnych[101], a nawet prowokował ich do ataków na konto prokurator Justyny Trzcińskiej w mediach społecznościowych[102].

Dwa miesiące po zatrzymaniu Jacka Międlara Prokurator Rejonowa Wrocław-Stare Miasto we Wrocławiu Małgorzata Kalecińska została odwołana ze stanowiska, a postępowanie przeniesiono do innej jednostki[103]. Sam podejrzany poinformował o tym w swoim serwisie internetowym, komentując to słowami: *Do tego zmierzam. Cieszę się, że we wrocławskiej prokuraturze poleciała pierwsza głowa. Czekam na więcej! (…) Chwasty należy wycinać tam gdzie się rozrastają, a cięcie musi być szybkie i precyzyjne! Zrobię, co w mojej mocy, aby tak się stało*[104].

---

97 https://www.tvp.info/45776216/posel-konfederacji-grzegorz-braun-jacek-miedlar-zatrzymany-przez-abw

98 Katarzyna Treter-Sierpińska 13 grudnia 2019 r. w rozmowie z Marcinem Rolą na kanale serwisu Youtube „wrealu24" – https://youtu.be/1utRAXspD2c (widoczność nagrania obecnie ograniczona do poziomu „prywatne")

99 https://www.tuwroclaw.com/wiadomosci,marsz-antykomuna-we-wroclawiu-narodowcy-nie-ma-wolnosci-bez-solidarnosci-zdjecia,wia5-3266-52493.html

100 https://wprawo.pl/sad-o-zatrzymaniu-jacka-miedlara-przez-abw-bylo-legalne-bo-przeprowadzone-przez-uprawnione-sluzby-nagranie-z-posiedzenia-i-komentarz/

101 Jacek Międlar: *dzisiaj ja, jutro ktoś z Was stanie się celem ataków funkcjonariuszy prokuratury z Wrocławia, która jak najprędzej musi zostać wyczyszczona z postkomunistycznych złogów (…) napiszcie proszę w mojej sprawie do Departamentu Postępowań Sądowych Prokuratury Krajowej* (…) *Prokurator Szymańska niech dyscyplinarką dostanie po łapach, a akt oskarżenia zostanie spuszczony tam, gdzie jego miejsce* – https://wprawo.pl/2-lata-wiezienia-za-nie-ukladamy-sie-z-komunistami-proces-w-toku-wideo, https://wprawo.pl/stalinowski-cyrk-jacek-miedlar-w-srode-stanie-przed-sadem-za-slowa-nie-bratamy-sie-z-komunistami-i-zalosny-filosemityzm-bo-wyrazil-dezaprobate-wobec-dzialan-wladz/

102 https://www.facebook.com/147505976002526/posts/663630794390039/

103 https://wroclaw.wyborcza.pl/wroclaw/7,35771,25735330,prokurator-zdymisjonowana-przez-ludzi-ziobry-za-sciganie.html

104 https://wprawo.pl/w-prokuraturze-wroclaw-stare-miasto-poleciala-glowa-czekam-na-wiecej-wideo/

Kierownictwo prokuratury nie stanęło w obronie szkalowanych funkcjonariuszek[105], a Prokuratura Rejonowa Wrocław-Stare Miasto została ostatecznie usunięta z listy jednostek wyznaczonych do ścigania przestępstw z nienawiści[106].

Jacek Międlar nie poprzestał na tym i złożył zawiadomienie o popełnieniu przez Justynę Trzcińską przestępstwa przekroczenia uprawnień przez funkcjonariusza publicznego. Wydział Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej, zajmujący się ściganiem prokuratorów i sędziów, wszczął śledztwo w tej sprawie i złożył w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego wniosek o uchylenie immunitetu prokurator Justynie Trzcińskiej w celu umożliwienia egzekwowania wobec niej odpowiedzialności karnej za sposób prowadzenia postępowań o przestępstwa z nienawiści[107]. Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego umorzyła postępowanie w tej sprawie[108] [109], ale równolegle toczy się postępowanie dyscyplinarne wobec Justyny Trzcińskiej[110].

[105] https://wroclaw.wyborcza.pl/wroclaw/7,35771,25750659,miedlar-szkaluje-prokuratorki-ktore-postawily-mu-zarzuty-dodala.html
[106] https://wroclaw.wyborcza.pl/wroclaw/7,35771,27908099,jacek-m-przed-sadem-mimo-ze-prokuratorzy-ziobry-probowali.html
[107] https://wroclaw.wyborcza.pl/wroclaw/7,35771,28194122,nienawisc-pod-ochrona.html
[108] http://www.sn.pl/sprawy/SesjaPdfLib/wokanda_MPOI-CC6JXM.pdf
[109] http://www.sn.pl/sprawy/SitePages/e-Sprawa.aspx?ItemSID=4435-9e7a8ec9-46f5-4dbf-9cdb-ed229152e5ef&ListName=esprawa2022&Search=I%20DI%208/22
[110] https://wroclaw.wyborcza.pl/wroclaw/7,35771,28194122,nienawisc-pod-ochrona.html

3.4. Apelacja na korzyść działaczy ONR, skazanych za groźbę zabijania z powodu przynależności narodowej

W czasie obchodów 82. rocznicy powstania Obozu Narodowo-Radykalnego po kazaniu ks. Jacka Międlara[111] miał miejsce pochód ulicami miasta, którego uczestnicy skandowali hasło *A na drzewach zamiast liści będą wisieć syjoniści*[112]. Również i w tym zakresie postępowanie karne zostało umorzone. W uzasadnieniu swojej decyzji prokurator stwierdził, że ze względu na sprzeczne relacje świadków nie da się ustalić, czy uczestnicy obchodów istotnie wykrzykiwali te słowa – choć manifestację zabezpieczało aż 91 policjantów, a hasło to odnotowano w policyjnym dzienniku przebiegu działań sztabowych, zaś przebieg zdarzenia był przez funkcjonariuszy utrwalany[113].

Po wyczerpaniu drogi odwoławczej Ośrodek Monitorowania Zachowań Rasistowskich i Ksenofobicznych złożył w tej sprawie subsydiarny akt oskarżenia, a Sąd Okręgowy w Białymstoku w pierwszej instancji skazał dwóch znanych działaczy ONR za nawoływanie do nienawiści oraz za groźbę użycia przemocy z powodu przynależności narodowej.

Apelację na korzyść obu oskarżonych wniosła prokurator Agata Bomze, błędnie argumentując, że groźba użycia przemocy z z powodu przynależności narodowej jest karalna tylko wtedy, kiedy dotyczy „grupy skonkretyzowanych osób", a nadto twierdząc, że określenie „syjonista" odnosi się wyłącznie do uczestników ruchu społeczno-politycznego, nie zaś do osób narodowości żydowskiej[114]. Pominęła tym samym drugie znaczenie tego słowa, synonimiczne wobec określenia „Żyd", funkcjonujące w polszczyźnie od dziesięcioleci, a powszechnie czytelne co najmniej od 1968 r.[115] Dodała, że zawarta w ww. haśle *istotnie może kojarzyć się z pozbawieniem życia poprzez powieszenie, jednak nie można stwierdzić tego z całą pewnością*.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku nie podzielił argumentacji przedstawionej w apelacjach prokuratora i obrońców, a wyrok skazujący zyskał walor prawomocności wbrew przychylnemu sprawcom stanowisku prokuratury[116].

---

111 Patrz: 3.3. Cofnięcie aktu oskarżenia, umorzenie śledztwa i wniesienie apelacji na korzyść Jacka Międlara.

112 https://bialystok.wyborcza.pl/bialystok/7,35241,20752442,bialostocka-prokuratura-ks-miedlar-bez-uprzedzen-postepowanie.html

113 https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/informacja-rpo-na-temat-manifestacji-onr-oraz-mlodziezy-wszechpolskiej-w-bialymstoku

114 https://bialystok.wyborcza.pl/bialystok/7,35241,29071323,po-skazaniu-dwoch-czolowych-nacjonalistow-prokurator-w-roli.html

115 https://tvn24.pl/polska/czarno-na-bialym-propaganda-marca-68-ra820603

116 https://bialystok.wyborcza.pl/bialystok/7,35241,29123948,onr-owcy-prawomocnie-skazani-a-na-drzewach-zamiast-lisci-beda.html

Niemal identyczna (*pieprzeni socjaliści muszą wisieć zamiast liści*) wypowiedź radykalnie prawicowego polityka Janusza Korwin-Mikkego była przedmiotem innego postępowania karnego, nadzorowanego przez tę samą prokurator Agatę Bomze. Na opublikowanym przez siebie nagraniu wideo, które przed usunięciem z serwisu Youtube zostało odtworzone ponad milion razy[117], polityk zapowiadał ponadto, że poszatkuje socjalistów, wymachując przy tym maczetą i przedmiotem przypominającym broń palną[118]. Sejmowa Komisja Etyki Poselskiej ukarała polityka za opublikowanie tego nagrania[119], natomiast prokuratura umorzyła postępowanie karne. Decyzja ta została uchylona przez sąd w trybie kontroli instancyjnej[120].

Inna jednostka prokuratury umorzyła postępowanie dotyczące nazwania przez Janusza Korwin-Mikkego ciemnoskórych taksówkarzy „czarnuchami" (*Jak nam służą, to ja się czuję jak pan. Niech mi te czarnuchy służą. Bardzo dobrze*). Uzasadniając postanowienie o umorzeniu dochodzenia z powodu braku znamion czynu zabronionego, podkreślono, iż polityk *przyznał, że* (…) *został źle zrozumiany* (…) *nie miał zamiaru nikogo znieważyć, zaś użyte przez niego słowo nie miało nikogo obrazić, nie było skierowane do konkretnej osoby*. Ta decyzja również została uchylona przez sąd[121].

[117] https://wiadomosci.onet.pl/tylko-w-onecie/janusz-korwin-mikke-hot16challenge-opinia-prawnika/wrbhdk0
[118] https://www.polsatnews.pl/wiadomosc/2020-05-11/hot16challenge-korwin-mikkego-o-szatkowaniu-socjalistow-lewica-zawiadamia-prokurature/
[119] https://wiadomosci.dziennik.pl/polityka/artykuly/7698619,korwin-mikke-akcja-hot16challenge2-rap-polityk-konfederacja-zbiorka-covid-19-koronawirus-epidemia-pandemia.html
[120] https://omzrik.pl/sad-nakazal-prowadzenie-sledztwa-przeciwko-korwinowi
[121] https://www.polsatnews.pl/wiadomosc/2020-10-26/niech-te-czarnuchy-mi-sluza-sledztwo-ws-rasistowskich-wypowiedzi-korwin-mikkego-umorzone/

3.5. Umorzenie postępowania dotyczącego wypowiedzi prof. Jacka Bartyzela

Prof. Jacek Bartyzel – politolog, jeden z ideologów radykalnej prawicy w Polsce[122], mąż posłanki Prawa i Sprawiedliwości[123], współpracownik ultrakonserwatywnego Instytutu na Rzecz Kultury Prawnej „Ordo Iuris"[124], szeroko powiązanego ze strukturami władzy w okresie rządów Zjednoczonej Prawicy[125], wykładowca prywatnej Wyższej Szkoły Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu, hojnie dotowanej przez rząd Zjednoczonej Prawicy [126], a także zatrudniającej ówczesnego Prokuratora Krajowego Bogdana Święczkowskiego[127] – w lutym 2019 r. opublikował w serwisie internetowym Facebook wypowiedź, w której określił Żydów *żmijowym plemieniem, pełnym pychy, jadu i złości*[128]. Wskutek rekomendacji rzecznika dyscyplinarnego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, na którym również wykłada Jacek Bartyzel, rektor tej uczelni złożył zawiadomienie o przestępstwie.

Mimo że w czasie trwania dochodzenia wypowiedź ta została poddana naukowej analizie przez kierownika Centrum Badań nad Uprzedzeniami Uniwersytetu Warszawskiego[129], zaś w innych postępowaniach w oparciu o opinię biegłego z Instytutu Języka Polskiego Polskiej Akademii Nauk nazywanie Żydów „plemieniem żmijowym" oceniano jako znieważenie grupy ludności z powodu jej przynależności narodowej i sądy wydawały wyroki skazujące[130] – toruńska prokuratura umorzyła dochodzenie wobec braku znamion czynu zabronionego. W rozmowie z lokalnym dziennikiem Prokurator Rejonowy Toruń-Zachód w Toruniu poinformował opinię publiczną, że w wypowiedzi Jacka Bartyzela nie dopatrzono się znamion *nawoływania do nienawiści na tle wyznaniowym* (choć należało się w niej dopatrzeć przede wszystkim znamion znieważenia grupy ludności z powodu jej przynależności narodowej), a nadto *stanowiła ona dozwoloną prawem krytykę, była komentarzem do aktualnych wydarzeń*[131].

[122] https://oko.press/jacek-bartyzel-antysemita-ultrakatolik-specjalista-od-nacjonalistycznego-monarchizmu/
[123] https://wpolityce.pl/spoleczenstwo/301961-nie-zyje-dr-malgorzata-bartyzel-byla-prezes-katolickiego-stowarzyszenia-dziennikarzy-poslanka-na-sejm-v-kadencji
[124] https://ordoiuris.pl/search/node?keys=prof.%20Jacek%20Bartyzel
[125] https://oko.press/podboje-ordo-iuris/
[126] https://kultura.onet.pl/wiadomosci/tv-trwam-i-uczelnia-o-tadeusza-rydzyka-wysokosc-dotacji-od-rzadu/vvdp2fe
[127] https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/druk.xsp?nr=1982
[128] https://oko.press/bartyzel-zydzi-to-zmijowe-plemie-pelne-jadu-prokuratura-to-dozwolona-krytyka-i-komentarz-do-aktualnych-wydarzen/
[129] https://plus.nowosci.com.pl/badacz-uprzedzen-o-slowach-prof-jacka-bartyzela-z-umk/ar/13933715
[130] por. wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 29 stycznia 2021 r., sygn. XII K 102/20, wyrok Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 3 marca 2021 r., sygn. II K 68/19, wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 9 września 2022 r., sygn. VIII K 206/19
[131] https://nowosci.com.pl/mowa-nienawisci-we-wpisie-prof-bartyzela-z-umk-prokuratura-nie-dopatrzyla-sie-antysemickich-tresci-i-umorzyla-sprawe/ar/c1-14219883

W innych postępowaniach sprawcy, którym zarzucono publiczne nazywanie Żydów „plemieniem żmijowym”, powołali się na swoje zaufanie do organów państwa, które w znanej im z mediów sprawie prof. Jacka Bartyzela uznały, że sformułowanie to nie odpowiada znamionom przestępstwa.

3.6. Sprawa sędziego Jarosława Dudzicza

29 sierpnia 2015 r. – kilka tygodni przed wygranymi przez Zjednoczoną Prawicę wyborami parlamentarnymi – na forum internetowym Dziennika Gazety Prawnej, pod tekstem o roszczeniach Światowego Kongresu Żydów do ujawnianego w Polsce majątku z okresu II wojny światowej, użytkownik „jorry123" napisał: *Podły, parszywy naród, nic im się nie należy.* Zawiadomienie w tej sprawie złożono w Prokuraturze Rejonowej Wrocław-Stare Miasto we Wrocławiu.

W toku postępowania przygotowawczego ustalono, że wpis ten zamieścił ówczesny sędzia Sądu Rejonowego w Słubicach Jarosław Dudzicz, który w latach 2018-2022 był członkiem Krajowej Rady Sądownictwa[132] – organu kluczowego w procesie przejmowania przez władzę polityczną kontroli nad sądownictwem[133], w 2019 r. wymieniany jako członek skupionej wokół zastępcy Zbigniewa Ziobry nieformalnej grupy @KastaWatch, zajmującej się szkalowaniem sędziów stających w obronie praworządności w Polsce[134]. Sędzia miał w toku dochodzenia potwierdzić, że to on zamieścił zacytowany wyżej wpis. Prezydium Krajowej Rady Sądownictwa postanowiło wezwać Jarosława Dudzicza do powstrzymania się od wykonywania mandatu członka Rady, ograniczył się on jednak do zawieszenia wykonywania funkcji rzecznika KRS[135]. Komisja Krajowej Rady Sądownictwa ds. etyki zawodowej sędziów wysłuchała Jarosława Dudzicza, ale nie wydała rozstrzygnięcia, tłumacząc to oczekiwaniem na wyniki postępowania karnego[136].

W szóstym roku trwania śledztwa Prokuratura Krajowa poinformowała Rzecznika Praw Obywatelskich, że są w nim wykonywane *liczne czynności procesowe ukierunkowane na wszechstronne wyjaśnienie poszczególnych okoliczności sprawy.* Już wtedy sprawa musiała się zaliczać do wąskiej grupy najbardziej długotrwałych postępowań w kraju (0,4‰ wszystkich spraw[137]), mimo że z reguły czas trwania spraw tego rodzaju nie przekracza kilku miesięcy. Nie poinformowano również o zakończeniu toczącego się równolegle postępowania dyscyplinarnego[138].

---

132 https://wyborcza.pl/7,75398,25182479,jaroslaw-dudzicz-sedzia-dobrej-zmiany-o-zydach-podly-parszywy.html

133 https://www.iustitia.pl/83-komunikaty-i-oswiadczenia/4336-iustitia-nie-bedziemy-startowac-w-wyborach-do-politycznej-krs-przez-ta-krs-placimy-miliony-euro-kary

134 https://oko.press/why-did-the-polish-deputy-minister-of-justice-resign-everything-you-need-to-know-about-the-piebiak-scandal/

135 https://tvn24.pl/polska/sprawa-jaroslawa-dudzicza-nowa-krajowa-rada-sadownictwa-wezwie-sedziego-do-nie-wykonywania-mandatu-ra977737-2285541

136 https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/Odpowied%C5%BA%20KRS%2C%2025.05.2020.pdf

137 https://pk.gov.pl/wp-content/uploads/2021/03/PK-P1K-za-2020-r..pdf

138 https://www.rp.pl/sady-i-trybunaly/art1129441-rzecznik-dyscyplinarny-wszczyna-postepowanie-ws-antysemickich-wpisow-sedziego-jaroslawa-dudzicza

W grudniu 2021 r. zgłoszono kandydaturę Jarosława Dudzicza do Krajowej Rady Sądownictwa na kolejną kadencję[139]., nie został on jednak wybrany[140].

Latem 2022 r. śledztwo nadal pozostawało w toku, a sędzia Jarosław Dudzicz został powołany do pełnienia funkcji Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych przy Sądzie Okręgowym w Gorzowie Wielkopolskim[141], którego jest jednocześnie prezesem[142].

Do wypowiedzi o „podłym, parszywym narodzie" chętnie odwołują się skrajnie prawicowi politycy i publicyści, z upodobaniem podkreślając, że autor tych słów jest sędzią[143].

[139] http://orka.sejm.gov.pl/opinie9.nsf/dok?OpenAgent&zglosz_Jaroslaw_Dudzicz_2022

[140] https://www.gazetaprawna.pl/wiadomosci/kraj/artykuly/8417204,wybory-krs-sejm-wybral-15-czlonkow-krajowej-rady-sadownictwa.html

[141] https://wiadomosci.onet.pl/tylko-w-onecie/krystaliczne-kadry-wladzy-oskarzany-o-antysemityzm-i-mobber/jglwt76

[142] https://gorzow-wlkp.so.gov.pl/organy-sadu,m,mg,2,151,152

[143] https://twitter.com/jkmmikke/status/1172182094308659204?lang=fi

3.7. Umorzenie postępowania w sprawie rapera „Stopy”

Częstochowski muzyk Konrad Rosicki ps. „Stopa”, znany z antysemickiej[144], antymuzułmańskiej[145] i homofobicznej[146] postawy, nagrał i opublikował w serwisie internetowym Youtube poświęcony Ukraińcom utwór pt. *Nie wybaczę,* w którym znalazły się słowa odpowiadające znamionom znieważenia i nawoływania do nienawiści na tle różnic narodowościowych:

Jaka Ukraina? To przecież nie jest państwo.
Zbuntowało się zdradzieckie, kozackie hultajstwo.
To polska prowincja, powinniśmy ją odbić,
kurewskie zastępy banderowców rozbić,
a jak trzeba, to wyplewić i utopić we krwi (…)
Dla mnie Ukrainiec to potwór w ludzkiej skórze (…)
Dobrzy Ukraińcy to tylko ci martwi[147].

Stowarzyszenie „Otwarta Rzeczpospolita” zainicjowało postępowanie przygotowawcze, które zakończyło się umorzeniem wobec niewykrycia sprawcy, mimo że muzyk jest osobą publiczną, udzielał w tym czasie wywiadów i publikował swój wizerunek, a w innym postępowaniu udało się ustalić jego tożsamość. Po interwencji Związku Ukraińców w Polsce w Prokuraturze Krajowej postępowanie podjęto na nowo[148].

W tym czasie sprawa była omawiana na posiedzeniu sejmowej Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych. Jej członek Bartłomiej Stawiarski z partii Prawo i Sprawiedliwość odtworzony posłom utwór skomentował słowami: *Mógłbym również przytoczyć ukraińskie piosenki, które mówią, że tak powiem, w nie najlepszym świetle o Polakach (...) Turcy niemieccy śpiewają, że skolonizują Niemcy, wyrżną Niemców, Niemki będą rodzić tureckie dzieci (…) No, to jest rap. Proszę państwa, to muzyka, która w swoim założeniu ma jak najbardziej szokować, żeby mieć jak najwięcej odbiorców. To też nie jest wcale żaden ewenement (…) Rap się opiera na przekleństwach, rap się opiera na szokowaniu (…) Taka to jest muzyka*[149]. Ostatecznie postępowanie zostało umorzone wobec braku znamion czynu zabronionego[150].

144 https://wprawo.pl/nasz-wywiad-raper-stopa-stanal-przed-sadem-oskarzono-mnie-za-utwor-w-ktorym-potepilem-zydowskie-zbrodnie/
145 http://wmeritum.pl/islamisci-w-polsce-trzeba-dzialac-zanim-bedzie-za-pozno-stopa-czestochowski-raper-wywiad/
146 https://www.stopastopowicz.pl/2018/11/16/stopa-u-roli-lgbt-to-dzialanie-szatana-o-patriotyzmie-patologii-w-szkolach-i-blokowaniu-prawicy/
147 https://ukraincy.wm.pl/384448,Dobrzy-Ukraincy-to-tylko-ci-martwi-Reakcja-posla-na-te-slowa-bezcenna.html
148 https://czestochowa.wyborcza.pl/czestochowa/7,48725,25377054,raper-stopa-uniewinniony-od-zarzutu-szerzenia-antysemityzmu.html
149 https://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/biuletyn.xsp?documentId=387509C85C0441D7C125802C003F89B7
150 http://zglosnienawisc.otwarta.org/incydent/2833

3.8. Umorzenie śledztwa w sprawie „politycznych aktów zgonu”

W 2017 r. radykalna organizacja Młodzież Wszechpolska[151] zaprezentowała w serwisie internetowym Facebook „polityczne akty zgonu” – dokumenty wzorowane na urzędowych stwierdzeniach śmierci[152], wypełnione danymi jednastu prezydentów dużych polskich miast, którzy zadeklarowali współpracę na rzecz przyjmowania i integracji migrantów[153]. W treści dokumentów wyeksponowano przynależność polityczną wymienionych w nich osób, a jako przyczynę zgonu podano *liberalizm, multikulturalizm i głupotę*.

W grudniu 2018 r. prokuratura umorzyła prowadzone w tej sprawie śledztwo, dotyczące kierowania gróźb pozbawienia życia z powodu przynależności politycznej ich adresatów[154]. Jeden z pokrzywdzonych – prezydent Gdańska Paweł Adamowicz – w styczniu 2019 r. zapowiedział złożenie zażalenia na tę decyzję procesową[155]. Nie zdążył się jednak odwołać: kilka dni później został zamordowany w czasie publicznego występu, a sprawca zbrodni zadeklarował tuż po zamachu, że o wyborze osoby ofiary przesądziła jej przynależność polityczna[156].

Sąd uwzględnił zażalenia złożone przez innych pokrzywdzonych, przedstawił obszerną analizę prawną i skierował do prokuratury szczegółowe wytyczne co do dalszego postępowania[157].

Po upływie kolejnych kilkunastu miesięcy – łącznie 4 lata po zdarzeniu – śledztwo zostało ponownie umorzone. W tym samym czasie jeden z pokrzywdzonych, prezydent Bydgoszczy Rafał Bruski, otrzymał od anonimowego nadawcy groźby o treści: *zginiesz Żydzie... zadźgam cię jak Adamowicza*[158].

---

[151] Patrz również: 3.9. Umorzenie postępowania w sprawie wieszania na szubienicach portretów europosłów, 3.1. Cofnięcie aktu oskarżenia i umorzenie postępowania przeciwko Justynie Helcyk.

[152] https://www.gdansk.pl/wiadomosci/pawel-adamowicz-i-polityczne-akty-zgonu-sad-kaze-prokuraturze-wznowic-sledztwo,a,165798

[153] https://www.prawo.pl/samorzad/mlodziez-wszechpolska-deklaracja-prezydentow-miast-ws-migracji-skandaliczna,110866.html

[154] https://tvn24.pl/pomorze/gdansk-umorzono-sledztwo-w-sprawie-politycznych-aktow-zgonu-ra898776-2293865

[155] https://dziennikbaltycki.pl/prezydent-adamowicz-nie-zdazyl-zlozyc-zazalenia-na-umorzenie-sprawy-politycznych-aktow-zgonu-zrobi-to-prezydent-poznania-jacek/ar/13815149

[156] https://wiadomosci.onet.pl/trojmiasto/zabojstwo-adamowicza-trzy-lata-po-smierci-prezydenta-proces-dopiero-na-horyzoncie/f4p12r3

[157] https://www.gdansk.pl/wiadomosci/pawel-adamowicz-i-polityczne-akty-zgonu-sad-kaze-prokuraturze-wznowic-sledztwo,a,165798

[158] https://bydgoszcz.wyborcza.pl/bydgoszcz/7,48722,27484707,polityczne-akty-zgonu-znowu-umorzone-prezydent-bydgoszczy-nie.html

3.9. Umorzenie postępowania w sprawie wieszania na szubienicach portretów europosłów

15 listopada 2017 r. Parlament Europejski przyjął Rezolucję nr 2017/2931(RSP) w sprawie sytuacji w zakresie praworządności i demokracji w Polsce[159]. Za przyjęciem tego krytycznego wobec rządu Zjednoczonej Prawicy oświadczenia zagłosowało sześcioro europarlamentarzystów z Polski, reprezentujących jedną z opozycyjnych partii: Michał Boni, Danuta Huebner, Danuta Jazłowiecka, Barbara Kudrycka, Julia Pitera i Róża Thun. 10 dni później środowiska nacjonalistyczne zorganizowały w Katowicach zgromadzenie publiczne pod nazwą *Stop współczesnej Targowicy. Manifestacja w obronie wartości narodowych i patriotycznych*, w czasie którego – nawiązując do sięgającej średniowiecza metody zastępczego wykonania kary śmierci *in effigie*, to jest na wizerunku skazanego, zastosowanej m. in. wobec członków kolaborującej z Rosją konfederacji targowickiej w XVIII w.[160] – na prowizorycznych szubienicach powieszono portrety sześciorga wymienionych wyżej eurodeputowanych.

W czasie radiowego wywiadu minister sprawiedliwości Zbigniew Ziobro zapowiedział wszczęcie śledztwa w sprawie tego zdarzenia. Zaznaczył wprawdzie, że trzeba poczekać na dokonanie jego oceny przez prokuratora, ale jednocześnie podkreślił: *Jakkolwiek pamiętam oczywiście liczne zachowania po stronie manifestantów KOD* [Komitetu Obrony Demokracji – organizacji społecznej krytycznej wobec rządu] *w Warszawie* (…) *na przykład zdjęcia kaczki z przystawioną dubeltówką bez cienia wątpliwości, kogo należy odstrzelić* (...) *Na to jest przyzwolenie opozycji. Trzeba wiedzieć o tym, że jeśli się godzi na taką formę manifestacji, to akcja wywołuje reakcję*[161].

Śledztwo w tej sprawie zostało umorzone z powodu braku znamion czynu zabronionego. Mimo że przemawiający w czasie wieszania portretów uczestnicy manifestacji powiedzieli przez mikrofon między innymi: *Politycy muszą pamiętać, że czasami może być próba jakiegoś ostrzejszego rozliczenia*[162] oraz *Nawet gdy* [minister środowiska Jan] *Szyszko wytnie wszystkie drzewa, to szubienic dla zdrajców nie zabraknie*[163], to prokurator doszedł do wniosku, że celem działania sprawców było jedynie *wyrażenie krytyki wobec działań europarlamentarzystów*, a krytyka ta *wiązała się przy tym ze sposobem głosowania, a nie przynależnością polityczną europosłów. Jak ustalono, żaden z uczestników manifestacji nie kierował wobec polityków gróźb i nie nawoływał*

[159] https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2017-0442_PL.html
[160] https://historia.wprost.pl/10214927/wieszanie-portretow-zdrajcow-jak-ukarano-przywodcow-targowicy.html
[161] https://www.se.pl/wiadomosci/polityka/zdjecia-europoslow-po-zawisly-na-szubienicach-jest-komentarz-ziobry-aa-nuVp-VUuV-8PNJ.html
[162] https://tvn24.pl/polska/ziobro-zapowiada-postepowanie-ws-portretow-politykow-na-szubienicach-ra793661-2574986
[163] https://katowice24.info/narodowcy-zrobili-piekna-reklame-katowicom-w-calej-polsce-opinia/

do popełnienia przestępstwa[164]. Z komunikatu Polskiej Agencji Prasowej nie wynika, by w decyzji odniesiono się w ogóle do znamion występku pochwalania popełnienia przestępstwa – a tak należy zakwalifikować działanie sprawców. Co charakterystyczne, decyzję końcową podpisał nie prokurator prowadzący postępowanie, lecz zastępczyni Prokuratora Okręgowego w Katowicach Iwona Skrzypek, która awansowała na to stanowisko w okresie rządów Zjednoczonej Prawicy[165].

Sąd uwzględnił zażalenie pełnomocnika pokrzywdzonych i nakazał kontynuowanie postępowania[166], które zostało ponownie umorzone po upływie niemal 4 lat od katowickiego happeningu[167]. Prokuratura Regionalna w Katowicach nie uwzględniła zażalenia na tę decyzję, wobec czego pokrzywdzeni wystąpili w roli oskarżycieli zamiast prokuratora, samodzielnie inicjując postępowanie sądowe[168]. Proces rozpoczął się od wniosku obrońcy o wyłączenie zasiadającego w składzie orzekającym sędziego Macieja Czajki – krytycznego wobec Zbigniewa Ziobry[169] członka Stowarzyszenia Sędziów „Themis"[170]. Podnosząc *obawę, że sędzia nie będzie bezstronny, tak jak sędzia powinien być, zwłaszcza w postępowaniu karnym, z uwagi na fakt angażowania się w spór polityczny po jednej ze stron*[171], obrońca dość otwarcie dał wyraz swojemu przekonaniu, że w społecznym odbiorze Zbigniew Ziobro znajduje się po tej samej stronie sporu, co oskarżeni.

W czasie manifestacji szubienicę z portretem jednego z europosłów trzymał Jakub Kalus – działacz radykalnej organizacji Młodzież Wszechpolska[172], a jednocześnie asystent sędziego w Sądzie Rejonowym w Gliwicach, który w czasie czynu pracował w ramach delegacji w Ministerstwie Sprawiedliwości[173].

Do czasu, kiedy umorzono śledztwo po raz pierwszy, trwało ono dwa lata, co kilkakrotnie przekracza czas niezbędny do przeprowadzenia wyczerpującego postępowania o przestępstwo

[164] https://www.pap.pl/aktualnosci/news%2C548154%2Cumorzone-sledztwo-w-sprawie-wieszania-zdjec-europoslow-na-szubienicach.html
[165] https://wyborcza.pl/7,75398,25459347,sprawe-szubienic-umorzyla-prokurator-z-dobrozmianowego-awansu.html
[166] https://tvn24.pl/katowice/katowice-zdjecia-europoslow-na-szubienicach-prokuratura-umorzyla-sledztwo-sad-nakazal-je-kontynuowac-4020487
[167] https://www.pap.pl/aktualnosci/news%2C757483%2Csledztwo-w-sprawie-wieszania-zdjec-europoslow-na-szubienicach-po-raz-drugi
[168] https://www.rp.pl/prawo-karne/art35536111-rusza-proces-w-sprawie-zdjec-europoslow-na-szubienicach
[169] https://oko.press/nominatka-ziobry-sila-i-represjami-chce-zakazac-krakowskim-sedziom-stosowania-prawa-ue/
[170] https://www.law.uj.edu.pl/kpk/strona/zespol/pracownicy/dr-maciej-czajka/
[171] https://tvn24.pl/katowice/krakow-katowice-ruszyl-proces-w-sprawie-zdjec-europoslow-na-szubienicach-wniosek-o-wylaczenie-sedziego-5581209
[172] Patrz również: 3.8. Umorzenie śledztwa w sprawie „politycznych aktów zgonu", 3.9. Umorzenie postępowania w sprawie wieszania na szubienicach portretów europosłów, 3.1. Cofnięcie aktu oskarżenia i umorzenie postępowania przeciwko Justynie Helcyk.
[173] https://wyborcza.pl/7,75398,24542448,skad-u-ziobry-prawnik-z-szubienica.html

z nienawiści, ale zdarza się często w sprawach istotnych z punktu widzenia władzy politycznej[174]. W tym okresie sąd stwierdził w tej sprawie zawinioną przez prokuratora przewlekłość postępowania[175]. Jakub Kalus zdążył przez ten czas zajmować się obsługą Komisji do spraw reprywatyzacji nieruchomości warszawskich[176] – jednego ze sztandarowych projektów politycznych Ministra Sprawiedliwości Zbigniewa Ziobry[177], a także kandydować z ramienia Ruchu Narodowego na urząd prezydenta Katowic[178].

Media ujawniły również, że w okresie zajmowania stanowiska asystenta sędziego Jakub Kalus nieformalnie udzielał porad prawnych Mateuszowi Sitkiewiczowi ps. „Sitas", oskarżonemu o propagowanie faszystowskiego ustroju państwa poprzez organizację głośnych „urodzin Hitlera" w lesie pod Wodzisławiem Śląskim[179], oraz jego współoskarżonych: instruował ich, jak mają się zachowywać podczas śledztw, przygotowywał im pisma procesowe i wezwania do mediów. Sporządził również projekty interpelacji poselskich, dotyczących *prześladowań środowisk narodowych przez organy publiczne*, które złożył związany z Ruchem Narodowym poseł Robert Winnicki. W odpowiedzi na jedną z tych interpelacji wiceminister sprawiedliwości zapowiedział przeprowadzenie w trybie pilnym kontroli w Prokuraturze Krajowej[180].

Po ujawnieniu tych informacji przez dziennikarzy Gazety Wyborczej Jakub Kalus złożył zawiadomienie o przestępstwie uporczywego nękania go przez autorów tekstów prasowych. Prokuratura Rejonowa w Będzinie wydała decyzję o umorzeniu dochodzenia. Sprawą zainteresowała się jednak Prokuratura Okręgowa w Katowicach, która miała przekazać prokuratorowi prowadzącemu postępowanie obszerną listę dodatkowych czynności do wykonania. Postanowienie o umorzeniu dochodzenia stało się prawomocne po tym, jak sąd nie uwzględnił zażalenia Jakuba Kalusa[181].

Organ samorządu sędziowskiego zobowiązał Prezesa Sądu Apelacyjnego w Katowicach do niezwłocznego rozwiązania z Jakubem Kalusem stosunku pracy z powodu jego niegodnego

[174] Patrz na przykład: 3.6. Sprawa sędziego Jarosława Dudzicza.
[175] https://wyborcza.pl/7,75398,25459347,sprawe-szubienic-umorzyla-prokurator-z-dobrozmianowego-awansu.html
[176] https://wiadomosci.dziennik.pl/polityka/artykuly/593238,jakub-k-szubienice-pe-sad-katowice.html
[177] https://oko.press/komisja-weryfikacyjna-jakiego-bedzie-scigac-wladze-warszawy-lokatorami-ktorzy-najbardziej-ucierpieli/
[178] https://wiadomosci.onet.pl/wybory-samorzadowe/wybory-2018-kandydaci-na-prezydenta-katowic-jakub-kalus/pb8cefc
[179] https://polskatimes.pl/wyrok-za-urodziny-hitlera-adam-b-skazany-za-propagowanie-nazizmu-i-nielegalne-posiadanie-broni-duma-i-nowoczesnosc-do-likwidacji/ar/13563884
[180] https://wyborcza.pl/7,75398,24709652,fani-hitlera-maja-wtyczke-w-polskim-sadzie.html
[181] https://wyborcza.pl/7,75398,25715165,nacjonalista-przegral-w-sadzie-z-dziennikarzami-wyborczej.html

postępowania[182], po czym przestał on wykonywać zawód asystenta sędziego i rozpoczął ubieganie się o wpis na listę adwokatów. Okręgowa Rada Adwokacka w Katowicach wydała w tej sprawie decyzję odmowną, uznając, że nie kandydat daje rękojmi prawidłowego wykonywania zawodu[183], a Naczelna Rada Adwokacka utrzymała ją w mocy. Jakub Kalus odwołał się od tego rozstrzygnięcia do Ministra Sprawiedliwości, który uwzględnił odwołanie i skierował jego sprawę do ponownego rozpoznania[184]. W 2021 i 2022 r. Jakub Kalus reprezentował biuro prawne radykalnie prawicowego ugrupowania politycznego Konfederacja[185] [186].

[182] https://www.iustitia.pl/3131-uchwaly-zgromadzenia-przedstawicieli-sedziow-apelacji-katowickiej-z-dnia-18-czerwca-2019-r-wyrazajace-dezeprobate-dla-dzialan-kierujacego-sadem-apelacyjnym-w-katowicach-sedziego-witolda-mazura

[183] https://katowice.wyborcza.pl/katowice/7,35063,24712820,slascy-adwokaci-nie-chca-narodowca-nie-daje-rekojmi-prawidlowego.html

[184] https://tvn24.pl/polska/zbigniew-ziobro-zwrocil-do-ponownego-rozpoznania-sprawe-jakuba-k-uczestnika-demonstracji-na-ktorej-wieszano-zdjecia-europoslow-na-szubienicach-3949406

[185] https://www.rp.pl/polityka/art18988041-konfederacja-bedziemy-ujawniac-prawdziwe-dane-o-zakazeniach-zaszczepionych

[186] https://www.bankier.pl/wiadomosc/Konfederacja-proponuje-zniesienie-opodatkowania-wegla-VAT-em-CIT-em-i-akcyza-8339160.html

3.10. Umorzenie postępowania w sprawie pobicia kobiet na Moście Poniatowskiego

11 listopada 2017 r. ulicami Warszawy przeszedł Marsz Niepodległości – doroczna manifestacja, w której systematycznie uczestniczą przedstawiciele grup ekstremistycznych z Polski i innych krajów[187], w tym autonomiczni nacjonaliści, rasiści, neofaszyści, neonaziści i narodowi bolszewicy[188], posługujący się w przestrzeni publicznej hasłami i symbolami związanymi z ideologią faszystowską, ideą segregacji rasowej oraz szerzeniem nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych i wyznaniowych[189].

14 aktywistek z Ruchu Obywatele RP i Warszawskiego Strajku Kobiet w ramach protestu przeciwko wykluczającej, ksenofobicznej i rasistowskiej retoryce, którą posługują się uczestnicy marszu, stanęło w poprzek trasy marszu z transparentem *Faszyzm stop*, skandując *Precz z faszyzmem* i *Kobiety przeciw faszyzmowi*. Po dotarciu w to miejsce czoła marszu jego uczestnicy otoczyli protestujące kobiety, a następnie szarpali je, popychali, kopali, bili, tratowali, opluwali, obrzucali obelgami i groźbami[190], po czym zaczęli je siłą wynosić z miejsca protestu. Jedną z protestujących w czasie wynoszenia upuścili na chodnik. Wskutek uderzenia głową o krawężnik straciła przytomność[191].

W toku zainicjowanego po tym zajściu postępowania przygotowawczego organy procesowe nie zdołały ustalić tożsamości sprawców, mimo że dysponowały anonimem zawierającym dane dwóch osób, które miały się dopuścić czynów na szkodę protestujących kobiet. Wszystkie zidentyfikowane czyny prokurator zakwalifikował jako przestępstwa ścigane z oskarżenia prywatnego i umorzył postępowanie, argumentując, że interes społeczny nie przemawia za kontynuowaniem ścigania z oskarżenia publicznego. Prawidłowość tej decyzji jest kwestionowana co najmniej z dwóch powodów: po pierwsze, w nauce prawa i w praktyce przyjmuje się zgodnie, że nie można umorzyć na tej podstawie postępowania, w którym nie wykryto sprawcy i pokrzywdzony nie może samodzielnie ustalić jego tożsamości, po drugie nie sposób obronić tezy, że interes społeczny nie przemawia za wzięciem przez państwo odpowiedzialności za ściganie czynu, który polega na brutalnej przemocy fizycznej, stosowanej w miejscu publicznym, wobec wielu pokrzywdzonych, przez wiele nieznanych im osób[192].

[187] https://wiadomosci.wp.pl/neofaszysci-z-wloch-obecni-na-marszu-z-okazji-stulecia-niepodleglosci-6315809536255617a
[188] https://oko.press/neopoganie-nacbole-neofaszysci-czyli-kto-dostarczy-paliwa-marszowi-niepodleglosci-2018
[189] https://www.polsatnews.pl/wiadomosc/2018-05-08/czesc-hasel-i-symboli-z-marszu-niepodleglosci-ma-zwiazek-z-zakazanymi-ideologiami-ocena-bieglego/
[190] https://wyborcza.pl/10,82983,22634208,szarpanina-wyzwiska-i-kopniaki-kobiety-zaatakowane-podczas.html
[191] https://oko.press/moglo-sie-skonczyc-ze-caly-dzien-bylby-nazistowski-a-baby-zrobily-im-szpasa/
[192] por. R. A. Stefański, *Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz do art. 1-166*, Kraków 2017

Poruszenie opinii publicznej wywołała treść uzasadnienia postanowienia umorzeniu dochodzenia, którego autorka argumentowała, że *zamiarem atakujących nie było pobicie pokrzywdzonych, lecz okazanie niezadowolenia, że znalazły się one na trasie ich przemarszu (…) umiejscowienie obrażeń wskazuje, że przemoc, ze strony napastników nakierowana była na mniej newralgiczne części ciała, więc nie można mówić, aby zamiarem atakujących było narażenie poszkodowanych na niebezpieczeństwo (…) o pobiciu nie można mówić w kontekście usuwania pokrzywdzonych z trasy przemarszu. Analiza zabezpieczonych nagrań nie wskazuje, by (...) zastosowana była wobec* [wynoszonych osób] *przemoc fizyczna*[193]*.* Według prokuratura brak interesu społecznego w ściganiu wynika również z niestwierdzenia szczególnej złośliwości w działaniu sprawców, a także z faktu, że w tej sprawie nie zachodzi *konieczność kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa i poczucia, że organy państwowe stanowczo reagują na drastyczne przypadki bezprawia*[194]. Sąd rozpoznający zażalenia pokrzywdzonych określił tę decyzję jako bulwersującą, uchylił ją i przekazał sprawę do dalszego prowadzenia[195]. Po upływie ponad dwóch lat od zdarzenia postępowanie zostało umorzone ponownie. Sprawców pobicia nie ustalono, zidentyfikowano jedynie niektórych sprawców pojedynczych naruszeń nietykalności cielesnej, uznając jednocześnie, że postępowanie w tym zakresie nie musi się dalej toczyć z oskarżenia publicznego, albowiem pokrzywdzone znają już dane sprawców i mogą ich ścigać same, gdyż *są osobami dorosłymi*, a *fakt podejmowania inicjatyw społecznych wskazuje, że potrafią dochodzić swoich praw*[196].

Decyzje o umorzeniu postępowania w tej sprawie podjęła prokurator Magdalena Kołodziej – za czasów rządów Zjednoczonej Prawicy awansowana na funkcję naczelnika wydziału śledczego w Prokuraturze Okręgowej w Warszawie, a następnie na funkcję zastępcy szefa tej jednostki[197], wyróżniona przez kierownictwo prokuratury także nagrodą pieniężną. Prokurator Magdalena Kołodziej zasłynęła również z innych decyzji procesowych korzystnych z punktu widzenia władzy politycznej: dwukrotnego umorzenia śledztwa w sprawie wydarzeń związanych z przeniesieniem obrad Sejmu do Sali Kolumnowej, a także odmowy wszczęcia śledztwa w sprawie przekroczenia uprawnień przez marszałka Sejmu, kiedy odmówił on wydawania przepustek dziennikarzom w czasie protestu osób niepełnosprawnych i ich opiekunów[198].

[193] https://warszawa.wyborcza.pl/warszawa/7,54420,23906187,byly-kopane-i-opluwane-za-blokade-marszu-niepodleglosci-prokuratura.html
[194] https://oko.press/bedzie-postepowanie-przeciwko-narodowcom-zaatakowali-kobiety-blokujace-marsz-niepodleglosci/
[195] https://oko.press/bedzie-postepowanie-przeciwko-narodowcom-zaatakowali-kobiety-blokujace-marsz-niepodleglosci/
[196] https://warszawa.wyborcza.pl/warszawa/7,54420,25559047,prokuratura-znow-umarza-sledztwo-po-ataku-na-kobiety-podczas.html
[197] https://www.gov.pl/web/po-warszawa/osoby-pelniace-funcje
[198] https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/kraj/1764034,1,magdalena-kolodziej--wzorowa-prokurator-pis.read

W innym postępowaniu dotyczącym Marszu Niepodległości 2017 prokuratura stwierdziła co prawda, że niektórzy jego uczestnicy dopuścili się propagowania faszystowskiego ustroju państwa oraz nawoływania do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych i wyznaniowych, ale umorzyła dochodzenie wobec niewykrycia sprawców[199].

Lider Stowarzyszenia Marsz Niepodległości – wywodzący się z ONR[200] Robert Bąkiewicz – wraz z pozostającą w orbicie jego wpływów częścią środowisk nacjonalistycznych od 2020 r. realizuje agendę w znacznej części zbieżną z potrzebami politycznymi obozu władzy. W 2020 r. występował z hasłami homofobicznymi, wziął udział w manifestacji NSZZ „Solidarność" w Luksemburgu, „dla obrony świątyń" utworzył Straż Narodową i aktywnie występował przeciwko uczestnikom Strajku Kobiet, w 2021 r. apelował do posłów-narodowców o głosowanie za rządową ustawą tzw. lex TVN, deklarował wsparcie dla służb mundurowych w zabezpieczaniu polsko-białoruskiej granicy przed nielegalną imigracją, a następnie zagłuszał proeuropejską manifestację opozycji politycznej w Warszawie, zaś w 2022 r. zmienił dotychczasową agresywną antyukraińską retorykę swojego środowiska na demonstracyjne wspieranie uchodźców z Ukrainy. W ciągu zaledwie dwóch lat organizacje powiązane osobowo z Robertem Bąkiewiczem otrzymały ze środków publicznych dotacje w łącznej kwocie niemal 6 milionów złotych – między innymi na takie cele, jak *rozwój bezpieczeństwa i możliwości organizacyjnych* oraz projekt *Bezpieczeństwo i profesjonalizm w trakcie organizacji i przebiegu wydarzeń patriotycznych i religijnych – warunkiem koniecznym w utrwalaniu tożsamości kulturowej*[201].

W 2021 r. Prokurator Generalny Zbigniew Ziobro złożył skargę nadzwyczajną umożliwiającą zarejestrowanie Marszu Niepodległości jako wydarzenia cyklicznego, korzystającego z pierwszeństwa przed innymi przedsięwzięciami planowanymi w tym czasie[202], a rok później wykonał taki sam gest w odniesieniu do Marszu Powstania Warszawskiego[203]. W 2022 r. politycy kierowanej przez Zbigniewa Ziobrę partii Solidarna Polska osobiście wzięli udział w obu imprezach, a w publicznych wypowiedziach nie wykluczali startu lidera nacjonalistów z ich listy wyborczej[204].

---

199 https://oko.press/przestepcy-z-marszu-niepodleglosci-2017-bezkarni/

200 Patrz: 3.4. Apelacja na korzyść działaczy ONR, skazanych za groźbę zabijania z powodu przynależności narodowej oraz 3.1. Cofnięcie aktu oskarżenia i umorzenie postępowania przeciwko Justynie Helcyk.

201 https://poznan.wyborcza.pl/poznan/7,36001,29131842,ponad-5-mln-zl-dla-organizacji-zwiazanych-z-robertem-bakiewiczem.html

202 https://oko.press/marsz-niepodleglosci-2021-ziobro-skarga-nadzwyczajna

203 https://warszawa.wyborcza.pl/warszawa/7,54420,28746706,wniosek-ziobry-odrzucony-marsz-powstania-warszawskiego-organizowany.html

204 https://www.rp.pl/komentarze/art37400661-jacek-nizinkiewicz-robert-bakiewicz-nowa-nadzieja-zbigniewa-ziobry

W 2020 i 2021 r. Prokuratura Okręgowa w Warszawie odmówiła skierowania wniosków o delegalizację Stowarzyszenia Marsz Niepodległości, argumentując, że w sprawach dotyczących propagowania totalitaryzmu na marszach 11 listopada w ostatnich latach postanowiono o odmowie wszczęcia postępowania lub ich umorzeniu, a czyny objęte tymi postępowaniami odnoszą się wyłącznie do zachowań osób fizycznych, nie zaś stowarzyszenia[205]. W komunikacie prokuratury podkreślono, że *działalności Stowarzyszenia nie cechuje nienawiść rasowa i narodowościowa. Wręcz przeciwnie, analiza dokumentów Stowarzyszenia prowadzi do wniosku, że cele Stowarzyszenia i jego działalność polegają na promocji postaw i zachowań patriotycznych*[206].

Prokuratura Rejonowa Warszawa-Śródmieście Północ w Warszawie umorzyła postępowanie karne dotyczące zdarzenia z dnia 25 października 2020 r., kiedy Robert Bąkiewicz i towarzyszący mu mężczyzna naruszyli nietykalność cielesną demonstrantki stojącej ze znakiem Strajku Kobiet przed bazyliką Św. Krzyża w Warszawie: gwałtownie szarpiąc ją za ręce, ściągnęli ją siłą ze schodów kościoła, a następnie zrzucili na chodnik, na który pokrzywdzona upadła, tracąc przytomność[207]. Mimo publicznego oraz brutalnego charakteru działania Roberta Bąkiewicza i jego towarzysza prokurator uznał, że interes społeczny nie przemawia za objęciem tej sprawy ściganiem z oskarżenia publicznego[208]. Przeciwko Robertowi Bąkiewiczowi został więc wniesiony prywatny akt oskarżenia[209].

[205] https://www.gazetaprawna.pl/wiadomosci/kraj/artykuly/8276441,prokuratura-delegalizacja-stowarzyszenie-marsz-niepodleglosci.html

[206] http://www.warszawa.po.gov.pl/pl/main/komunikat/id/660/alias/stanowisko_prokuratury_o_braku_podstaw_do_wystapienia_do_sadu_o_delegalizacje_stowarzyszenia_marsz_niepodleglosci_.html

[207] https://www.facebook.com/WirtualnaPolska/videos/3309163625868405

[208] https://warszawa.wyborcza.pl/warszawa/7,54420,26682712,prokuratura-umarza-dochodzenie-w-sprawie-kobiety-zrzuconej-ze.html

[209] https://www.wirtualnemedia.pl/artykul/akt-oskarzenia-robert-bakiewicza-zajscie-pod-kosciolem-swietego-krzyza

3.11. Cofnięcie aktu oskarżenia przeciwko kierowcy „homofobusa”

Prokuratura Rejonowa Gdańsk-Śródmieście w Gdańsku prowadziła postępowanie w sprawie akcji „Stop pedofilii”, organizowanej przez wywierającą silny wpływ na rząd Zjednoczonej Prawicy[210] ultrakonserwatywną Fundację „Pro – Prawo do Życia”. Kampania, polegająca na eksponowaniu na ulicach polskich miast furgonetki opatrzonej hasłami sugerującymi związek homoseksualności z pedofilią[211], budziła silne kontrowersje, które doprowadziły w tym okresie do aktów ulicznej przemocy w Warszawie[212]. W tym samym czasie – krótko po zakończeniu kampanii wyborczej, w której prawa osób LGBT+ stały się główną osią podziału kreowanego przez obóz władzy[213] – gdańska prokuratura oskarżyła kierowcę furgonetki o zniesławienie osób nieheteronormatywnych.

Zaledwie dwa tygodnie po wniesieniu aktu oskarżenia został on cofnięty przez prokuraturę[214].

Postępowanie przed sądem było jednak kontynuowane, bo oskarżyciele posiłkowi – działacze antydyskryminacyjnego Stowarzyszenia „Tolerado” – podtrzymali oskarżenie. Sąd pierwszej instancji uznał kierowcę furgonetki za winnego popełnienia przestępstwa zniesławienia i skazał go na karę ograniczenia wolności[215].

[210] https://natemat.pl/287887,kim-jest-mariusz-dzierzawski-fundacja-pro-prawo-do-zycia-i-stop-pedofilii
[211] https://wiadomosci.onet.pl/tylko-w-onecie/sprawa-margot-osoby-lgbt-obrazane-haslami-z-furgonetek-co-na-to-prawo/esz2w80
[212] https://oko.press/akcja-jak-prowokacja-protest-w-obronie-margot/
[213] https://oko.press/dudy-pomysl-na-kampanie-znecanie-sie-nad-mniejszosciami-i-podsycanie-homofobii/
[214] https://www.prawo.pl/prawnicy-sady/sprawa-homofobusa-wycofanie-aktu-oskarzenia-budzi-watpliwosci,503722.html
[215] https://oko.press/jest-wyrok-za-homoszczucie-skazany-kierowca-homofobusa/

3.12. Umorzenie postępowania w sprawie wypowiedzi Cezarego Gmyza

4 lipca 2018 r., w apogeum konfliktu politycznego wokół Sądu Najwyższego[216], w czasie, kiedy sędziowie zawdzięczający swoje awanse Zbigniewowi Ziobrze zainicjowali akcję wysyłania wulgarnych pocztówek do Pierwszej Prezes Sądu Najwyższego Małgorzaty Gersdorf[217], dziennikarz rządowych mediów Cezary Gmyz w serwisie internetowym Twitter użył wobec Pierwszej Prezes Sądu Najwyższego obelżywego określenia „szlampa". Jeden z sędziów Sądu Najwyższego oraz profesor Uniwersytetu Warszawskiego złożyli w tej sprawie zawiadomienia o przestępstwie. Rozpoznający jedno z tych zawiadomień prokurator Piotr Skiba wszczął dochodzenie w sprawie publicznego znieważenia konstytucyjnego organu Rzeczypospolitej Polskiej. Postępowanie zostało mu odebrane, przejęte przez Prokuraturę Okręgową w Warszawie i przekazane innemu prokuratorowi, po czym kolejny prokurator (awansowany w trybie delegacji do jednostki wyższego szczebla) umorzył dochodzenie wobec braku znamion czynu zabronionego[218].

Prokurator Piotr Skiba – doświadczony śledczy, który w przeszłości m. in. doprowadził do skazania wpływowego polityka za znieważenie policjantów[219] – tuż po wydaniu decyzji o wszczęciu postępowania został delegowany do innej jednostki prokuratury, funkcjonującej poza jego miejscem zamieszkania[220].

W 2018 r. Cezary Gmyz został prawomocnie skazany przez sąd za pomówienie wrocławskiego adwokata oraz zobowiązany do opublikowania przeprosin i wpłacenia znacznej kwoty na dom dziecka. Uzasadnienie wyroku zawiera krytyczną ocenę jego warsztatu dziennikarskiego i przedstawia go jako osobę nierzetelną. W lutym 2022 r. Prokurator Generalny w trybie tzw. skargi nadzwyczajnej zaskarżył ten wyrok na korzyść Cezarego Gmyza. Wcześniej wykorzystywał ten środek prawny również w odniesieniu do innych dziennikarzy wypowiadających się pochlebnie o działaniach obozu Zjednoczonej Prawicy[221].

[216] https://wyborcza.pl/7,75398,23626776,tak-pis-i-prezydent-przejmowali-sad-najwyzszy-i-zwalniali-prezes.html
[217] https://wiadomosci.onet.pl/tylko-w-onecie/farma-trolli-w-ministerstwie-sprawiedliwosci-cz-3-sedziowie-organizuja-hejt-przeciwko/jg5lhx7
[218] https://wiadomosci.onet.pl/kraj/gmyz-o-gersdorf-szlampa-prokuratura-umarza-sprawe/cy5nxwd
[219] https://wyborcza.pl/7,75398,23862803,sprawa-gmyza-odebrana-prokuratorowi-sledczy-przeniesiony-poza.html
[220] https://wyborcza.pl/7,75398,23882658,prokuratura-tlumaczy-sie-ze-sprawy-wulgarnego-wpisu-gmyza-o.html
[221] https://wyborcza.pl/7,75398,28133479,tak-wladza-broni-swoich-dziennikarzy-skarga-nadzwyczajna-w.html

3.13. Umorzenie postępowania w sprawie wypowiedzi przypisywanych Dariuszowi Mateckiemu

Ośrodek Monitorowania Zachowań Rasistowskich i Ksenofobicznych złożył zawiadomienie o szeregu przestępstw z nienawiści, których miał się dopuścić Dariusz Matecki – bliski współpracownik Zbigniewa Ziobry, szczeciński radny Solidarnej Polski i szef struktur tej partii w województwie zachodniopomorskim, zatrudniany na stanowiskach związanych z komunikacją społeczną w kontrolowanych przez Solidarną Polskę Lasach Państwowych[222] oraz Ministerstwie Sprawiedliwości[223], zarządzający profilami partii, Zbigniewa Ziobry i Ministerstwa Sprawiedliwości w mediach społecznościowych[224], określany w mediach jako „król skrajnie prawicowego Internetu"[225]. Dariusz Matecki budował pozycję Solidarnej Polski w mediach społecznościowych między innymi poprzez zakładanie bądź zdobywanie uprawnień do zarządzania stronami obserwowanymi przez wyborców o prawicowych i skrajnie prawicowych poglądach (np. *Stop islamizacji Europy, Nie chcemy uchodźców w Polsce, Armia Patriotów*), a następnie publikowanie tam treści zgodnych z profilem odbiorców (antymuzułmańskich, antyukraińskich, antyeuropejskich, antyliberalnych) na przemian z materiałami promującymi działania partii, w tym tzw. reformę wymiaru sprawiedliwości. Był architektem prowadzonych w mediach społecznościowych zmasowanych ataków na przeciwników obozu władzy[226].

Prokuratura Rejonowa Warszawa-Praga Północ w Warszawie, do której skierowano zawiadomienie, wszczęła postępowanie dotyczące kilku przestępstw z nienawiści popełnionych przy użyciu kont kontrolowanych przez Dariusza Mateckiego. Znalazła się wśród ich fotografia z figurką świni trzymającą w pysku Koran, zestawienie kobiet w tradycyjnych muzułmańskich strojach z workami na śmieci, porównanie osób czarnoskórych do asfaltu czy odnosząca się do muzułmanów zapowiedź *Za to bym tym kozojebcom jaja ucinał*[227]. Policjanci z komórki zajmującej się zwalczaniem cyberprzestępczości przeszukali mieszkanie Dariusza Mateckiego, skopiowali zawartość pamięci jego urządzeń elektronicznych i przesłuchali go. Kilka dni później akta sprawy wraz z zabezpieczonymi kopiami dysków zostały odebrane prowadzącemu sprawę prokuratorowi Maciejowi Młynarczykowi, doświadczonemu w ściganiu przestępstw z nienawiści a następnie przekazano nielegitymującemu się doświadczeniem w tej dziedzinie prokuratorowi Prokuratury

[222] https://oko.press/spamer-od-ziobry-zatrudniony-w-lasach-panstwowych/
[223] https://szczecin.wyborcza.pl/szczecin/7,34939,24478489,pracowal-ponad-12-godzin-dziennie-radny-pis-ma-mase-obowiazkow.html
[224] https://szczecin.wyborcza.pl/szczecin/7,34939,25586271,w-imieniu-zbigniewa-ziobry-ministerstwo-sprawiedliwosci-radny.html
[225] https://www.rp.pl/polityka/art9204051-dabrowska-minister-popiera-krola-skrajnie-prawicowego-internetu
[226] https://wiadomosci.onet.pl/kraj/solidarna-polska-czyli-wladcy-prawicowego-internetu/8hkdvh2
[227] https://natemat.pl/285079,dariusz-matecki-kandydat-pis-z-poparciem-ziobry-przypomniano-jego-wpisy

Okręgowej Warszawa-Praga w Warszawie[228], która wcześniej rozstrzygała wiele postępowań w sposób korzystny dla władzy politycznej[229] [230] [231] [232]. Prokurator Rejonowy Warszawa-Praga Północ w Warszawie stracił stanowisko. Po kilku tygodniach postępowanie zostało umorzone, a prokurator Piotr Bednarz, który wydał tę decyzję – wówczas delegowany z prokuratury rejonowej do okręgowej, niezwłocznie awansował: delegowano go do Prokuratury Regionalnej w Warszawie[233]. Po umorzeniu dochodzenia odmówiono przyjęcia złożonych w tej sprawie zażaleń i uniemożliwiono skorzystanie z uprawnień pokrzywdzonego polskiemu muzułmaninowi, który zgłosił się do prokuratury jako osobiście dotknięty treściami publikowanymi przez Dariusza Mateckiego[234].

[228] https://www.wirtualnemedia.pl/artykul/prokuratura-umorzyla-sledztwo-dot-dariusz-matecki-i-fanpage-y-z-mowa-nienawisci
[229] https://www.prawo.pl/prawnicy-sady/jest-skarga-na-odmowe-wszczecia-sledztwa-ws-nieopublikowania-wyroku-tk,66136.html
[230] https://tvn24.pl/wniosek-nowoczesnej-ws-kaczynskiego-odrzucony,680886,s.html?h=1673
[231] https://www.fakt.pl/wydarzenia/polityka/marek-falenta-moze-uniknac-wiezienia-za-pol-miliona-zlotych/twpkyjm
[232] https://tvn24.pl/polska/sledztwo-w-sprawie-dzialan-agenta-tomka-umorzone-ra680879
[233] https://www.otwarta.org/prokuratorzy-bronia-sledczego-ktory-skutecznie-scigal-hejt/
[234] https://wyborcza.pl/7,75398,26331270,bedzie-powrot-do-sledztwa-w-sprawie-dariusza-mateckiego.html

3.14. Umorzenie postępowania przeciwko Antoniemu Dąbrowskiemu

Prokuratura Rejonowa Warszawa-Praga w Warszawie prowadziła również postępowanie przeciwko Antoniemu Dąbrowskiemu – działaczowi środowisk kresowych, skupiających potomków Polaków przesiedlonych w połowie XX wieku z ziem obecnej Ukrainy, Białorusi i Litwy, w przeszłości skupionych na popularyzowaniu kultury Kresów i pielęgnowaniu pamięci o polskiej obecności na tamtym obszarze[235], a obecnie silnie zradykalizowanych, niejednokrotnie współdziałających ze skrajnymi nacjonalistami, występujących w roli pasa transmisyjnego kremlowskiej propagandy[236] i podsycających negatywne emocje wobec Ukraińców[237].

76-letni wówczas Antoni Dąbrowski, współpracujący[238] [239] z politykiem współrządzącej partii Solidarna Polska Dariuszem Mateckim[240], aktywnie korzystający serwisu społecznościowego Facebook, opublikował w tym serwisie szereg publicznie dostępnych wypowiedzi, w których nazwał Ukraińców „zarazą" „dzikim plemieniem", „mendami ukraińskimi", „podłymi rezunami", „prymitywnymi matołami", pisał o nich *zakało świata niczym koronawirus* oraz *największą obelgą w Polsce po wojnie, a nawet do dzisiaj było i jest nazwanie kogoś określeniem „ty ukraińcu"*[241]. W czerwcu 2020 r. prokurator Maciej Młynarczyk przedstawił mu zarzut popełnienia 6 przestępstw znieważenia grupy ludności z powodu jej przynależności narodowej. Ze względu na wiek podejrzanego, jego historię rodzinną i działalność społeczną sprawa mogła się zakończyć zastosowaniem instytucji często wykorzystywanej przez północnopraską prokuraturę: wniosku o warunkowe umorzenie postępowania – w takim wariancie sąd stwierdza winę, ale nie wymierza kary, wyznaczając oskarżonemu jedynie okres próby.

Środowiska kresowe wykorzystały jednak to postępowanie do unieszkodliwienia Prokuratury Rejonowej Warszawa-Praga Północ w Warszawie, która ze względu na lokalizację siedziby Związku Ukraińców w Polsce – bardzo aktywnego w monitorowaniu mowy nienawiści w Internecie – ścigała znaczną część popełnianych w Internecie przestępstw motywowanych uprzedzeniami wobec Ukraińców. W tamtym okresie prowadziła ponad 10% wszystkich postępowań o przestępstwa z nienawiści w skali kraju i wykazywała się w tej dziedzinie wysoką skutecznością[242]. Posługując się

[235] https://eastbook.eu/2016/09/19/na-kolanach-przed-rosyjska-potega-o-dzialalnosci-portalu-kresy-pl/
[236] https://wydarzenia.interia.pl/zagranica/news-na-wojnie-z-klamstwem,nId,2508561
[237] https://wprawo.pl/w-obronie-polskich-miast-przed-ukraincami-dr-kulinska-dla-e/
[238] https://www.facebook.com/watch/?v=920549608312886
[239] https://www.facebook.com/photo.php?fbid=450949073160360&set=pb.100047358125461.-2207520000..&type=3
[240] Patrz również: 3.13. Umorzenie postępowania w sprawie wypowiedzi przypisywanych Dariuszowi Mateckiemu.
[241] https://wyborcza.pl/7,75398,26252376,prokurator-skutecznie-sciga-przestepstwa-z-nienawisci-przelozeni.html
[242] https://wyborcza.pl/magazyn/7,124059,26264019,prokuratorzy-scigali-rocznie-srednio-trzech-hejterow-jeden.html

argumentem, że aktywność tej jednostki prokuratury jest ukierunkowana na „prześladowanie patriotów" i „walkę z prawdą o zbrodni wołyńskiej"[243], przeprowadzono skoordynowaną akcję wywierania presji na władze państwowe, obejmującą kierowanie listów otwartych do ministra sprawiedliwości, prezydenta, premiera i prezesa Instytutu Pamięci Narodowej[244] [245] [246] oraz przesyłanie skarg do Prokuratora Generalnego według przygotowanego wzoru, a także publikacje w prawicowych mediach i w serwisach społecznościowych[247] [248] [249] [250] [251] [252] [253]. W kampanię zaangażowały się osoby najaktywniejsze w stymulowaniu antyukraińskich nastrojów w Polsce, w tym Jacek Międlar[254] [255] [256] [257] [258] [259].

W akcję aktywnie włączył się również Robert Bąkiewicz[260] – lider skrajnych nacjonalistów[261], rozpoczynający w tamtym czasie współdziałanie z rządem Zjednoczonej Prawicy[262] [263], wspierany przezeń poprzez hojne dotacje ze środków publicznych[264] [265] i decyzje urzędników[266] oraz

[243] Zbrodnia wołyńska – umowna nazwa ludobójstwa popełnionego w latach 40. XX w. przez Ukraińców na polskiej mniejszości zamieszkującej obszar obecnych zachodnich obwodów Ukrainy.
[244] http://suozun.org/aktualnosci/i_list-stowarzyszenia-uozun-do-ministra-sprawiedliwosci-i-prokuartora-generalnego
[245] https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=3277423472292767&id=192986130736532
[246] https://www.facebook.com/stanislaw.srokowski/posts/3853074084708188
[247] https://kresy.pl/publicystyka/za-nekanie-ocalalych-z-rzezi-wolynskiej-odpowiada-bezposrednio-prokurator-maciej-mlynarczyk
[248] https://www.radiomaryja.pl/informacje/tylko-u-nas-dr-hab-a-zapalowski-o-oskarzaniu-polskich-dzialaczy-kresowych-o-mowe-nienawisci-za-krytykowanie-banderyzmu-uderzanie-w-dzialaczy-kresowych-to-uderzanie-w-polska-pol
[249] https://www.gazetawarszawska.com/index.php/okupacja-zydowska-w-polsce/5243-prokurator-maciej-mlynarczyk-pod-sad-polowy
[250] https://www.youtube.com/watch?v=3bay36pPnNc
[251] https://www.youtube.com/watch?v=MdyEubhcgaU
[252] https://www.youtube.com/watch?v=GRsjae0nv5w
[253] https://www.youtube.com/watch?v=GRsjae0nv5w
[254] Patrz również: 3.3. Cofnięcie aktu oskarżenia, umorzenie śledztwa i wniesienie apelacji na korzyść Jacka Międlara.
[255] https://wprawo.pl/zarzuty-dla-ocalalego-z-rzezi-za-antybanderyzm-bpa-markowskiego-pielgrzymka-sciezkami-cadykow-i-bezkarnosc-ktora-rozzuchwala-wideo
[256] https://wprawo.pl/j-miedlar-pilne-cudem-uniknal-smierci-z-rak-oun-upa-prokuratura-stawia-mu-zarzuty-za-krytyke-banderyzmu-i-igora-isajewa-chca-dokonczyc-na-mnie-rzez
[257] https://wprawo.pl/ocalaly-z-rzezi-wolynskiej-skazany-na-8-miesiecy-wiezienia-w-zawiasach-mimo-ze-przeprosil-za-slowa-wideo
[258] https://wprawo.pl/skandal-ocalaly-z-rzezi-wolynskiej-skazany-na-8-miesiecy-wiezienia-m-in-za-slowa-czcicie-naszych-mordercow-z-upa
[259] https://www.youtube.com/watch?v=AmdIBonZ_F8
[260] Patrz również: 3.10. Umorzenie postępowania w sprawie pobicia kobiet na Moście Poniatowskiego.
[261] https://www.rp.pl/plus-minus/art19076131-michal-szuldrzynski-ostroznie-z-bakiewiczem
[262] https://wiadomosci.onet.pl/kraj/afera-e-mailowa-kontakty-pis-z-narodowcami-czasem-sa-one-bardzo-cenne/35f8nkp
[263] https://www.newsweek.pl/polska/polityka/robert-bakiewicz-to-kastet-jaroslawa-kaczynskiego-czyli-jak-pis-wspiera-faszystow/wntj8ql
[264] https://oko.press/narodowcy-od-bakiewicza-z-3-milionami-dotacji-od-rzadowego-funduszu/
[265] https://www.bankier.pl/wiadomosc/Poslowie-KO-rzad-sfinansowal-Bakiewiczowi-nieruchomosci-za-1-5-mln-zl-8264095.html
[266] https://warszawa.wyborcza.pl/warszawa/7,54420,27783673,marsz-niepodleglosci-2021-wojna-o-jego-zalegalizowanie-rzadowi.html

wykorzystywany w sporach politycznych[267] [268] [269]. Kierowane przez Roberta Bąkiewicza „Media Narodowe" opublikowały szereg materiałów poświęconych tej sprawie[270] [271] [272] [273] [274], a jego stowarzyszenie Roty Marszu Niepodległości zainicjowało szeroko udostępnianą petycję on-line pt. *Odwołać Młynarczyka!*[275], zaś z przeprowadzonej przez ten podmiot zbiórki publicznej[276] sfinansowano obrońcę dla Antoniego Dąbrowskiego oraz wielu innych podejrzanych i oskarżonych w podobnych sprawach. Obrońcą tym został współpracownik Roberta Bąkiewicza – radca prawny Stefan Saczkowski, do niedawna członek skrajnej organizacji Obóz Narodowo-Radykalny[277], przemawiający na nacjonalistycznych wiecach urządzanych przez tę organizację[278].

Po trzech tygodniach trwania tej kampanii Prokuratura Okręgowa Warszawa-Praga w Warszawie przejęła do własnego prowadzenia postępowanie przeciwko Antoniemu Dąbrowskiemu[279]. Środowiska narodowe zorganizowały wówczas przed jej budynkiem konferencję prasową z udziałem m. in. Roberta Bąkiewicza, który stwierdził, że presja społeczna ma sens – przedstawił ruch prokuratury jako efekt petycji online *Odwołać Młynarczyka!* i ogłosił, że ta decyzja to *kolejny sukces prawny Rot Marszu Niepodległości* (pierwszym była upubliczniona przezeń miesiąc wcześniej decyzja innej prokuratury, by nie występować do sądu o delegalizację tego stowarzyszenia[280]) i zapowiedział dalsze działania w tej sprawie. Przemawiający po nim radca prawny Stefan Saczkowski podkreślił, że środowiska narodowe liczą na szybkie umorzenie postępowania[281], co rzeczywiście wkrótce nastąpiło.

Postanowienie o umorzeniu dochodzenia wydała prokurator Katarzyna Skrzeczkowska – wówczas delegowana z Prokuratury Rejonowej w Nowym Dworze Mazowieckim, krótko potem awansowana na stanowisko prokuratora prokuratury okręgowej oraz na funkcję rzecznika tej prokuratury[282].

[267] https://oko.press/narodowcy-pis-dotacje-tkaczyk-stawska/
[268] https://oko.press/straz-narodowa-reaktywacja-przedwojennych-bojowek/
[269] https://wyborcza.pl/7,75398,27676487,bakiewicz-za-rzadowe-pieniadze-zagluszal-wiec-opozycji-dlaczego.html
[270] https://medianarodowe.com/prokurator-walczy-z-prawda-o-ludobojstwie-na-wolyniu-powstala-petycja-o-jego-odwolanie-podpisz
[271] https://youtu.be/c1971FFo1H0
[272] https://youtu.be/9uEnk80jcXU
[273] https://www.youtube.com/watch?v=0lMpaNiAKJ0
[274] https://www.youtube.com/watch?v=MdyEubhcgaU
[275] https://roty.pl/kampanie/odwolacmlynarczyka/
[276] https://zrzutka.pl/cjfrg8
[277] https://warszawa.wyborcza.pl/warszawa/7,54420,23712979,mecenas-wystapil-z-onr-ale-pozostanie-zastepca-rzecznika-dyscyplinarnego.html
[278] https://warszawa.wyborcza.pl/warszawa/7,54420,23083805,mecenas-na-tle-falangi-znany-w-warszawie-prawnik-wystepuje.html
[279] https://wyborcza.pl/7,75398,26252376,prokurator-skutecznie-sciga-przestepstwa-z-nienawisci-przelozeni.html
[280] Patrz: 3.10. Umorzenie postępowania w sprawie pobicia kobiet na Moście Poniatowskiego.
[281] https://www.youtube.com/watch?v=mkhO3aYVP1Y
[282] https://warszawapraga.po.gov.pl/rzecznik-prasowy.html

Wcześniej została wyróżniona przez Prokuratora Krajowego nagrodą pieniężną[283], a zasłynęła m. in. oskarżeniem menedżerki z firmy IKEA, która zwolniła pracownika za homofobiczne wypowiedzi w miejscu pracy[284], a także umorzeniem postępowania w sprawie afery korupcyjnej w wołomińskim samorządzie, w której kontekście pojawiło się nazwisko Jacka Sasina – ministra w rządzie PiS (*Działacze PiS próbowali jej pomóc nie jako radnej, ale jako człowiekowi* – napisała w uzasadnieniu)[285].

Kilka dni po konferencji prasowej Roberta Bąkiewicza w miejsce Prokuratury Rejonowej Warszawa-Praga Północ w Warszawie do ścigania przestępstw z nienawiści wyznaczono inną jednostkę. Oficjalnym powodem tej decyzji była konieczność odciążenia północnopraskiej prokuratury. Przełożony prokuratora Macieja Młynarczyka podkreślił, że nie ma zastrzeżeń do jego pracy[286], a nadsyłane masowo skargi środowisk kresowych uznano za niezasadne.

[283] https://wiadomosci.onet.pl/kraj/prokuratura-milion-zlotych-na-nagrody-dla-prokuratorow-w-2019-r/rtck408
[284] https://www.prawo.pl/kadry/z-jego-powodu-prokuratura-skierowala-akt-oskarzenia-do-sadu-w,501882.html
[285] https://wiadomosci.wp.pl/nagrali-dzialaczy-pis-prokuratura-umarza-sledztwo-6505092969203841a
[286] https://wyborcza.pl/7,75398,26279044,prokurator-slynal-ze-scigania-przestepstw-z-nienawisci-jego.html

3.15. Umorzenie postępowania przeciwko Arturowi Zawiszy i liderom nacjonalistów

Inne postępowanie prowadzone przez Prokuraturę Rejonową Warszawa-Praga Północ w Warszawie dotyczyło publicznego pochwalania popełnienia zabójstw motywowanych przynależnością polityczną pokrzywdzonych: zamachu na południowoafrykańskiego polityka Chrisa Haniego, dokonanego przez polskiego imigranta Janusza Walusia, oraz zamachu na pierwszego polskiego prezydenta Gabriela Narutowicza, dokonanego przez nacjonalistę Eligiusza Niewiadomskiego. W czasie zgromadzeń publicznych w odniesieniu do tych zabójstw używano określeń „zrozumiały i bohaterski czyn", „akt politycznej niezłomności" oraz „polityczna święta egzekucja". Mówcy stwierdzili między innymi: *Janusz Waluś jest oczywiście człowiekiem godnym obrony, godnym poparcia z racji wymierzenia sprawiedliwości komunistycznemu działaczowi (…) Przejdzie do historii jako niezłomny, bezkompromisowy człowiek, jako drogowskaz dla młodych pokoleń (...) Zrobił rzecz dobrą. Jeżeli komunizm jest złem, to zabijanie szczególnie groźnych przedstawicieli komunizmu jest rzeczą dobrą (…) Daj Boże każdemu z nas takiej skuteczności, jaką wykazał się Janusz Waluś – zabić chociaż tego jednego. Powtarzam: Waluś bohaterem jest! (…) Zasługuje zarówno na wolność, jak również na szacunek, bo postąpił ze wszech miar słusznie (…) Nie prosimy litość dla zabójcy – żądamy wolności dla bohatera! (…) To polski bohater, ale i bohater całej cywilizacji europejskiej, powinien być na piedestale, że powinien być pamiętany i chwalony. Dlatego wyrażamy mu wdzięczność.*

W toku śledztwa przedstawiono zarzuty byłemu posłowi Prawa i Sprawiedliwości Arturowi Zawiszy, znanemu z krańcowo antysemickich i homofobicznych poglądów[287], liderowi faszyzującej organizacji "Niklot"[288] Tomaszowi Szczepańskiemu – obecnie pracownikowi państwowego Muzeum Katyńskiego w Warszawie[289], a także Marzenie Dobner – członkini kierownictwa Narodowego Odrodzenia Polski, najstarszej istniejącej nieprzerwanie organizacji ekstremistycznej w Polsce[290]. Ponadto w gronie osób podejrzewanych znalazł się między innymi Robert Bąkiewicz[291].

Po ogłoszeniu zarzutów Arturowi Zawiszy postępowanie zostało przeniesione do innej jednostki prokuratury, gdzie umorzono je po kilku tygodniach wobec braku znamion przestępstwa, oceniając, że zacytowane wyżej wypowiedzi *stanowią jedynie polemikę na temat zabójstwa Chrisa Haniego,*

[287] https://oko.press/artur-zawisza-kompromitowal-sie-tez-na-trzezwo-ksenofobia-antysemityzm-kill-them-all-o-lgbt/
[288] https://krytykapolityczna.pl/kraj/wielka-aryjska-lechia-czyli-nacjonalisci-neopoganie/
[289] https://warszawa.wyborcza.pl/warszawa/7,54420,21745145,swastyka-nie-przeszkadza-pracownik-muzeum-kieruje-nacjonalistyczna.html
[290] https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/kraj/2119691,1,brunatny-dolny-slask-faszystowskie-odrodzenie-polski-odc-7.read
[291] Patrz również: 3.10. Umorzenie postępowania w sprawie pobicia kobiet na Moście Poniatowskiego.

prezentują rys historyczny tamtych wydarzeń, przypominają, kim był Chris Hani, i przedstawiają Janusza Walusia jako osobę działającą na rzecz obywateli RPA, chcącą ratować przybraną ojczyznę przed koszmarem, złem i zbrodniami komunizmu.

Na wieść o umorzeniu śledztwa Artur Zawisza zadeklarował w rozmowie z dziennikarzem, że wszczęcie postępowania było przejawem prokuratorskiej nadgorliwości, on zaś podpisuje się pod wszystkim, co wcześniej powiedział[292].

W 2022 r. Artur Zawisza szedł w Marszu Niepodległości[293] w jednym szeregu ze Zbigniewem Ziobrą i innymi politykami Solidarnej Polski[294] [295] [296].

[292] https://www.rp.pl/kraj/art19302101-anulowano-zarzuty-dla-bylego-posla-pis-artura-zawiszy

[293] Por.

[294] https://ocdn.eu/pulscms-transforms/1/Saxk9kuTURBXy82M2RlNTQ3Ni1iYmE0LTQxYjUtOWM1Yi0xY2FmNjg3ZTRjZjQuanBlZ5KVAs0DwADCw5UCAM0DwMLD3gABoTAB

[295] https://wiadomosci.onet.pl/warszawa/marsz-niepodleglosci-w-warszawie-kilka-incydentow-na-trasie-galeria/9kkffe5

[296] https://pbs.twimg.com/media/FhXMCAiXEAAWLuf.jpg

3.16. Sprawy Wojciecha Olszańskiego

Wojciech Olszański, posługujący się również pseudonimami „Aleksander Jabłonowski" i „Jaszczur" – aktor, nacjonalista, antysemita, zwolennik polityki współczesnej Rosji, Białorusi i Iranu, antyszczepionkowiec, patrostreamer[297] [298] – od dłuższego czasu ze względu na swoją szokującą działalność jest obiektem zainteresowania organizacji antydyskryminacyjnych. Od kilku lat uczestniczył w rozpowszechnianych za pośrednictwem mediów społecznościowych wideotransmisjach (między innymi w ramach telewizji internetowej NPTV), w czasie których wielokrotnie formułował groźby karalne, pochwalał popełnianie przestępstw oraz posługiwał się obelgami i nawoływał do nienawiści wobec Żydów i Ukraińców. Stopniowo wokół obdarzonego charyzmą lidera zaczął się tworzyć nieformalny ruch społeczny, składający się początkowo z prokremlowsko nastawionych nacjonalistów, a od 2020 r. również z antyszczepionkowców. W miarę upływu czasu ruch ten, który przyjął ostatecznie nazwę „Rodaków Kamratów", rozrósł się (jego liczebność szacuje się nawet na kilkadziesiąt tysięcy osób[299]) i ugruntował swój ekstremistyczny charakter[300] [301]. Co najmniej od 2017 r. zawiadomienia dotyczące wypowiedzi Wojciecha Olszańskiego były kierowane do prokuratur, te jednak za każdym razem prowadziły postępowania o pojedyncze czyny.

Organy ścigania przedsięwzięły stanowcze kroki wobec Wojciecha Olszańskiego dopiero w 2021 r., kiedy w czasie zgromadzenia publicznego przy pomocy gazu obezwładniającego zaatakował białoruskiego studenta, krytykującego go za gloryfikowanie polityki Aleksandra Łukaszenki[302].

11 listopada 2021 r. Wojciech Olszański był jednym z organizatorów antysemickiego wiecu w Kaliszu, w czasie którego przy okrzykach *Tu jest Polska, a nie Polin!* spalono kopię Statutu Kaliskiego z 1264 r. – dokumentu gwarantującego prawa ludności żydowskiej w Polsce. Jeden z mówców nazwał Żydów „parchami", Wojciech Olszański krzyczał: *Panowie policjanci, napierdalajcie w naszym imieniu naszych wrogów. Bo to ci sami wrogowie. LGBT-y, pederaści, syjoniści – to są wrogowie Polski. Won z naszego kraju!*, zaś Piotr Rybak[303] apelował między innymi: *jak się zjednoczymy, to zwyciężymy i tę hołotę polskojęzyczną, jak w 1968 roku[304], pogonimy do Izraela*[305].

[297] https://oko.press/prawicowy-patostreamer-fantazjuje-o-gwalceniu-poslanki-nie-jest-wybrykiem-jest-problemem
[298] https://www.rp.pl/polityka/art57311-patostreaming-z-dawnego-domu-korwin-mikkego
[299] https://www.rp.pl/polityka/art37364711-jaszczur-w-wiezieniu-kamraci-przejda-do-historii
[300] https://www.onet.pl/informacje/newsweek/wojciech-olszanski-coraz-grozniejszy-kim-jest-patostreamer/vrj8fp1,452ad802
[301] https://oko.press/przeciwnicy-szczepien-groza-strasza-oskarzaja-sa-zdeterminowani-i-eskaluja-dzialania
[302] https://spidersweb.pl/rozrywka/2021/10/26/aleksander-jablonowski-abw-bialorusin
[303] Patrz również: 3.2. Wniosek o obniżenie kary dla Piotra Rybaka oraz 3.1. Cofnięcie aktu oskarżenia i umorzenie postępowania przeciwko Justynie Helcyk.
[304] 1968 rok – nawiązanie jednej z największych kampanii antysemickich w powojennej Europie, skutkującej masową emigracją resztek społeczności żydowskiej z Polski (http://otwarta.org/wp-content/uploads/2011/11/Marzec-68-lekki.pdf)
[305] https://www.rmf24.pl/fakty/polska/news-antysemicki-marsz-w-kaliszu-jest-reakcja-szefa-msz-

Policja zamierzała zatrzymać Piotra Rybaka na gorącym uczynku w celu ogłoszenia mu zarzutu popełnienia przestępstwa. Zgodnie z relacją rzecznika kaliskiej Policji, zamiar ten skonsultowano z prokuratorem, który *kazał zostawić antysemitę w spokoju* (choć w takiej sytuacji decyzja o zatrzymaniu należała wyłącznie do policjantów – ocenę tę podzielił również Komendant Główny Policji[306]). Finalnie obaj mężczyźni zostali ukarani jedynie mandatami za używanie wulgaryzmów[307]. Po tym, jak sprawa zyskała rozgłos medialny, wydarzenia kaliskie potępiły kościoły i inne wspólnoty chrześcijańskie oraz władze Izraela, a prezydent Kalisza złożył zawiadomienie o przestępstwie – prokuratura wszczęła postępowanie i poleciła zatrzymanie organizatorów wiecu, a następnie skierowała do sądu wniosek o zastosowanie wobec nich tymczasowego aresztowania (to ostatnie w realiach tej sprawy wydaje się z kolei działaniem nadmiarowym). Wniosek został uwzględniony, ale po 3 tygodniach sąd rozpoznający zażalenie zamienił tymczasowe aresztowanie na dozór i poręczenie majątkowe[308].

Wojciech Olszański, od lat przywykły do braku efektywnej reakcji organów ścigania na popełniane przezeń przestępstwa z nienawiści i ośmielony ostateczną porażką prokuratury w sprawie aresztowania, powrócił do publikowania antysemickich nagrań[309], kierował groźby wobec dziennikarza telewizji TVN, który relacjonował jego zatrzymanie[310], wreszcie wziął udział w antyszczepionkowej demonstracji w Bydgoszczy, w czasie której zapowiadał zabijanie parlamentarzystów popierających prawne instrumenty walki z epidemią COVID-19[311]. Po tym wydarzeniu został ponownie zatrzymany i tymczasowo aresztowany[312]. Niespełna 3 tygodnie po ponownym aresztowaniu Wojciecha Olszańskiego na bydgoskim Starym Rynku odbyło się zgromadzenie jego zwolenników. Głos zabrali wówczas Piotr Rybak i Marcin Osadowski, który wymachując pistoletem cytował słowa Olszańskiego o zamiarze zabicia parlamentarzystów, a następnie został ponownie zatrzymany przez Policję[313].

Tymczasem wobec Wojciecha Olszańskiego sąd dokonał zmiany środka zapobiegawczego z aresztowania na dozór Policji. Znalazłszy się na wolności, Wojciech Olszański kontynuował dawną

izraela,nId,5643106#crp_state=1

306 https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/biuletyn.xsp?skrnr=MNE-46

307 https://kalisz.wyborcza.pl/kalisz/7,181359,27800125,policja-chcielismy-zatrzymac-piotra-rybaka-za-nienawistne-wypowiedzi.html

308 https://www.polsatnews.pl/wiadomosc/2021-11-30/organizatorzy-antysemickiego-marszu-w-kaliszu-moga-wyjsc-z-aresztu-po-wplaceniu-kaucji/?ref=article

309 https://www.polsatnews.pl/wiadomosc/2021-12-06/organizatorzy-antysemickiego-marszu-w-kaliszu-na-wolnosci-omzrik-wnioskuje-o-ich-zatrzymanie

310 https://www.wirtualnemedia.pl/artykul/wojciech-o-aresztowanie-youtube-dziennikarz

311 https://wiadomosci.onet.pl/kujawsko-pomorskie/bydgoszcz-wiec-antyszczepionkowcow-wojciech-o-znow-zatrzymany/m7mx5ns

312 https://tvn24.pl/polska/bydgoszcz-wojciech-o-aresztowany-na-dwa-miesiace-podczas-wystapienia-grozil-poslom-5583383

313 https://bydgoszcz.naszemiasto.pl/towarzysz-wojciecha-o-zatrzymany-po-incydentach-podczas/ar/c1-8687625

działalność, polegającą na szerzeniu nienawiści na tle różnic narodowościowych oraz wyrażaniu aprobaty dla stosowania przemocy jako sposobu osiągania celów politycznych – między innymi w czasie jednej z wideotransmisji swobodnie dyskutował z rozmówcą na temat możliwego zamachu na prezydentkę Gdańska Aleksandrę Dulkiewicz[314]. W czerwcu 2022 r. w Warszawie konno przewodził antyukraińskiemu marszowi „Dmowski na zamek", w czasie którego odczytano oświadczenie usprawiedliwiające napaść Rosji na Ukrainę[315], w lipcu na polach Grunwaldu zapowiedział powstanie partii politycznej, a w sierpniu w tym samym miejscu mówił do uczestników V Wiecu Kamrackiego o „banderowskim ścierwie" i „żydowskich łajdactwach" oraz deklarował: *Śmierć wrogom Polaków! (...) Chciałbym przewrotu, zamachu, policji narodowej (...) Za dwa lata zbuntowane oddziały wojska polskiego staną przeciwko Ukropolin, wszyscy, którzy noszą broń staną do wojny domowej z polskojęzycznym wrogiem*[316]. Na miejscu został zatrzymany przez Policję, ogłoszono mu zarzuty i wystąpiono z wnioskiem o tymczasowe aresztowanie, którego sąd jednak nie zastosował[317]. W listopadzie 2022 r. został zatrzymany po raz czwarty – tym razem już w celu odbycia kary orzeczonej wobec niego w sierpniu 2022 r. za publiczne nawoływanie do zabójstwa[318].

Nieskuteczność działań organów ścigania wobec Wojciecha Olszańskiego i jego współpracowników stała się nie tylko przedmiotem krytyki dziennikarskiej, ale również obiektem drwin internautów, prezentujących „cykl życia Jaszczura": wyjście na wolność – popełnienie szeregu przestępstw z nienawiści – kolejne zatrzymanie[319].

Przykład Wojciecha Olszańskiego jest ilustracją wielu słabości obecnego systemu ścigania sprawców przestępstw z nienawiści. Gdyby regułą było analizowanie przez prokuratora całokształtu sieciowej aktywności osoby podejrzewanej o popełnienie przestępstwa z nienawiści, gdyby istniały kanały bieżącej wymiany informacji między wyznaczonymi prokuratorami oraz system wychwytywania różnych postępowań dotyczących tej samej osoby, gdyby wreszcie prokuratorzy byli ustawicznie szkoleni i nie podlegali omówionemu wcześniej „efektowi mrożącemu" – w listopadzie 2021 r. (kiedy rozpoczęła się seria jego najbardziej drastycznych publicznych wystąpień na żywo) Wojciech Olszański mógłby być już osobą prawomocnie skazaną za niejedno przestępstwo z nienawiści – i albo nie ryzykowałby kolejnej szybkiej reakcji karnej, albo przynajmniej inaczej wyglądałaby kwestia stosowania wobec niego środków zapobiegawczych.

[314] https://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/7,114883,28845238,nie-bedzie-aresztu-tymczasowego-dla-patostreamera-wojciecha.html
[315] https://oko.press/posel-polskiego-sejmu-promuje-prorosyjskie-oswiadczenie
[316] https://bydgoszcz.wyborcza.pl/bydgoszcz/7,48722,28841560,wojciech-olszanski-aresztowany-policjanci-wyciagneli-go-z-gospody.html
[317] https://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/7,114883,28845238,nie-bedzie-aresztu-tymczasowego-dla-patostreamera-wojciecha.html
[318] https://bydgoszcz.wyborcza.pl/bydgoszcz/7,48722,29106847,jak-wojciech-o-zostal-ujety-przez-policje-kulisy-zatrzymania.html
[319] https://joemonster.org/mg/show/283572/lastup/Circle_of_life

3.17. Sprawa drukarza z Łodzi

W 2016 r. pracownik drukarni w Łodzi odmówił realizacji zamówienia Fundacji LGBT Businness Forum, przesyłając jej przedstawicielowi informację o treści: *Odmawiam wykonania roll up'u z otrzymanej grafiki. Nie przyczyniamy się do promocji ruchów LGBT naszą pracą.* Fundacja złożyła w tej sprawie zawiadomienie, a sąd wyrokiem nakazowym skazał drukarza za wykroczenie z art. 138 kodeksu wykroczeń, polegające na umyślnej i bez uzasadnionej przyczyny odmowie świadczenia, do którego jest obowiązany podmiot zawodowo zajmujący się świadczeniem usług[320].

Po ogłoszeniu rozstrzygnięcia sądu Minister Sprawiedliwości oświadczył publicznie, że wyrok ten *jest niebezpiecznym precedensem. Burzy wolność myśli, przekonań i poglądów, a także swobodę gospodarczą, polegającą na dowolności transakcji. Stawia w uprzywilejowanej pozycji Fundację reprezentującą środowiska mniejszości seksualnych, a łamie wolność sumienia pracownika, który ma prawo nie popierać homoseksualnych treści*[321]. Na jego polecenie Prokuratura Okręgowa w Łodzi przyłączyła się do procesu w tej sprawie – co już jest sytuacją niespotykaną w postępowaniach o wykroczenia. Gdy następnie sądy obu instancji uznały drukarza za winnego, Zbigniew Ziobro wniósł w tej sprawie kasację, którą Sąd Najwyższy oddalił[322].

Nieusatysfakcjonowany takim obrotem sprawy, Prokurator Generalny zakwestionował zgodność z Konstytucją przepisu art. 138 kodeksu wykroczeń. Trybunał Konstytucyjny – którego zdolność do zgodnego z prawem orzekania jest kwestionowana[323], a w którego składzie orzekał w tej sprawie tzw. sędzia-dubler, wybrany na miejsce prawidłowo obsadzone przez inną osobę[324] – wydał orzeczenie zgodne z oczekiwaniem wnioskodawcy[325]. *Ten wyrok to święto wolności. Tej wolności sumienia, wyznania, decydującej o tożsamości każdego z polskich obywateli, ale też wolności gospodarczej* – powiedział Zbigniew Ziobro na konferencji prasowej[326].

Po wydaniu tego rozstrzygnięcia Sąd Apelacyjny w Łodzi (w składzie orzekającym zasiadał sędzia delegowany przez Ministra Sprawiedliwości, któremu dwa dni po wydaniu wyroku przedłużono

[320] https://www.prawo.pl/prawnicy-sady/minister-kwestionuje-wyrok-sadu-ws-odmowy-uslugi-dla-fundacji-lgbt,66873.html
[321] https://prawo.gazetaprawna.pl/artykuly/963165,wyrok-ws-drukarza-ktory-nie-chcial-wydrukowac-ulotek-lgbt.html
[322] https://fakty.tvn24.pl/ogladaj-online,60/sad-najwyzszy-oddalil-kasacje-w-sprawie-drukarza-z-lodzi,845475.html
[323] https://wyborcza.pl/7,75398,29222352,nsa-trybunal-konstytucyjny-zostal-zainfekowany-bezprawnoscia.html
[324] https://www.prawo.pl/prawo/panstwo-pozostawilo-bez-pomocy-osoby-najslabsze,505062.html
[325] https://tvn24.pl/lodz/final-sprawy-drukarza-ktory-odmowil-druku-plakatow-lgbt-ra947800-2289887
[326] https://pap-mediaroom.pl/polityka-i-spoleczenstwo/ms-wyrok-tk-w-sprawie-lodzkiego-drukarza-swieto-wolnosci-komunikat

delegację[327]) – wznowił postępowanie przeciwko drukarzowi, uchylił wydane wobec niego wyroki i umorzył postępowanie[328].

Kampania Przeciw Homofobii podjęła próbę wzruszenia tego orzeczenia w drodze apelacji. Sąd Najwyższy pozostawił ją bez rozpoznania jako niedopuszczalną z mocy prawa, ale podzielił zastrzeżenia skarżącego do prawidłowości procedowania przez Trybunał Konstytucyjny oraz Sąd Apelacyjny w Łodzi i podsumował sprawę słowami: *Sami państwo oceńcie, czy dobre i słuszne, czy dobre i sprawiedliwe było zaangażowanie ponadnormatywne prokuratora generalnego w tej jednej, drobnej sprawie? Prokuratora, który przez kasację, skargę do Trybunału Konstytucyjnego i dalsze działania doprowadził do sytuacji, w której jesteśmy: że po latach nastąpiło wzruszenie orzeczeń kontrolowanych przez Sąd Najwyższy i po latach okazuje się, że artykuł 138 Kodeksu wykroczeń praktycznie nie istnieje. Konsekwencją jest to, że nie mamy żadnej legislacji w tej mierze. Czy to jest dobre i słuszne? Czy to jest dobre i słuszne, że kobieta na wózku wyrzucona ze sklepu musi szukać drogi cywilnej, bo Kodeks wykroczeń nie będzie reagował? Czy to jest dobre i słuszne, że niektóre orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego zapadają w niezwykle krótkim czasie, a są sprawy, które trwają 3,5 roku bez żadnej decyzji?*[329]

[327] https://polskieradio24.pl/5/1222/Artykul/2636245,Odmowil-druku-plakatow-fundacji-LGBT-Jest-decyzja-Sadu-Najwyzszego

[328] https://tvn24.pl/lodz/lodz-nie-chcial-drukowac-plakatow-lgbt-po-czterech-latach-sprawa-umorzona-ra996645-2981785

[329] https://tvn24.pl/polska/sprawa-drukarza-z-lodzi-sad-najwyzszy-utrzymal-umorzenie-postepowania-4771432

3.18. Umorzenie postępowania w sprawie wypowiedzi Konrada Rękasa

Związek Ukraińców w Polsce złożył zawiadomienie w sprawie wypowiedzi Konrada Rękasa – wiceprezesa prorosyjskiej partii „Zmiana”[330], której szef Mateusz Piskorski jest oskarżony o szpiegostwo na rzecz Rosji i Chin[331]. Sam Rękas, publikujący w znanych z dezinformacyjnej działalności mediach związanych z Kremlem i słynący z agresywnej antyukraińskiej retoryki[332], w kilku artykułach prasowych zapowiedział powtórzenie zbrodni w Sahryniu – największej w ostatnim stuleciu na ziemiach polskich masakry ludności cywilnej, której nie dokonał ZSRR ani III Rzesza Niemiecka: w marcu 1944 r. polscy partyzanci spalili wieś Sahryń i sąsiednie miejscowości, zabijając co najmniej kilkuset (znanych z imienia i nazwiska) mieszkańców, co do których upewnili się, że są Ukraińcami – w tym kobiety, dzieci i starców[333].

Prokuratura Rejonowa Warszawa-Praga Północ w Warszawie wszczęła postępowanie karne w sprawie pochwalania przestępstwa i skierowała do prokuratury wyższego szczebla wniosek o przesłuchanie Konrada Rękasa w jego miejscu zamieszkania w Szkocji. Przełożeni jednak, zamiast zlecić przesłuchanie polskiemu konsulowi, odebrali prokuratorowi dochodzenie i przekazali je do innej jednostki, gdzie postępowanie zostało niezwłocznie umorzone bez przesłuchiwania Rękasa. Prokurator zdołał to uczynić w ciągu zaledwie tygodnia od otrzymania sprawy, w której zgromadzono bardzo obszerny i wymagający wnikliwej analizy materiał dowodowy, składający się między innymi z artykułów naukowych, monografii, materiałów śledztwa IPN, niepublikowanych rękopisów ze wspomnieniami świadków[334].

W czasie, kiedy prokuratura umarzała postępowanie, działający obecnie w nacjonalistycznej szkockiej partii Alba Konrad Rękas zintensyfikował swoją medialną kampanię usprawiedliwiania rosyjskiej agresji, a potem wręcz pochwalania wojny napastniczej[335] i stymulowania antyukraińskich nastrojów[336]. Stał się z tego powodu przedmiotem intensywnego zainteresowania brytyjskiej prasy[337], a partia Alba pod wpływem presji opinii publicznej zadeklarowała, że nie wystawi Rękasa jako kandydata w najbliższych wyborach lokalnych[338].

---

330 https://www.dziennikwschodni.pl/lublin/rekas-a-sprawy-kremla,n,1000305101.html

331 https://wiadomosci.dziennik.pl/polityka/artykuly/8378301,kancelaria-prezydenta-mateusz-piskorski-tlumacz-pierwsza-dama.html

332 https://wyborcza.pl/7,75398,28254294,korespondent-kremlowskich-mediow-rosyjski-wywiad-i-jego-polska.html

333 Mariusz Zajączkowski, *Ukraińskie podziemie na Lubelszczyźnie w okresie okupacji niemieckiej 1939-1944*, IPN, ISP PAN, Warszawa-Lublin 2015

334 https://wyborcza.pl/7,75398,28235977,wiceszef-partii-zmiana-pochwalal-mord-na-ukraincach-prokuratorce.html

335 https://www.youtube.com/watch?v=hkcx_LIyuAw&t=328s

336 https://wiadomosci.dziennik.pl/polityka/artykuly/8554816,stanislaw-zaryn-konrad-rekas-kreml-propaganda-rosja-ukraina-wladimir-putin.html

337 https://www.thecourier.co.uk/fp/news/fife/3102710/fife-alba-candidate

338 https://www.dailyrecord.co.uk/news/politics/alex-salmond-alba-party-activist-26425642

4. Przykłady stosowania niejednolitych standardów w zakresie ochrony wolności słowa i sumienia

Po omówieniu przejawów systemowej nieskuteczności prokuratury w ściganiu przestępstw z nienawiści oraz przypadków jej wyjątkowej pobłażliwości dla sprawców tych czynów nie sposób nie zauważyć, że w sprawach dotyczących wolności słowa i wolności sumienia, w których pokrzywdzonymi lub zawiadamiającymi są politycy obozu rządzącego bądź osoby o przekonaniach politycznych i światopoglądzie zbieżnym z linią partii sprawujących władzę, a jako sprawcy są wskazywani wrogowie ideowi obozu rządzącego, organom ścigania zdarza się angażować niemałe siły i środki oraz wykazywać bardzo wysoki poziom sprawności i determinacji w dążeniu do wyegzekwowania odpowiedzialności karnej. Jako przykłady takich działań mogą posłużyć następujące postępowania.

4.1. Sprawa plakatów z tęczową Matką Boską

W 2019 r. Prokuratura Rejonowa w Płocku oskarżyła o obrazę uczuć religijnych trzy aktywistki na rzecz praw człowieka – w tym Elżbietę Podleśną, jedną z kobiet pobitych w czasie Marszu Niepodległości w 2017 r.[339] – które w geście solidarności z poddanymi intensywnej stygmatyzacji osobami LGBT+ rozwiesiły przed jednym z kościołów w Płocku plakaty z wizerunkiem Matki Boskiej z aureolą w tęczowych barwach.

Postępowanie przygotowawcze rozpoczęło się w okresie kampanii przed wyborami do Parlamentu Europejskiego, a zakończyło podczas kampanii prezydenckiej. O zatrzymaniu jednej z aktywistek i o planach przedstawienia jej zarzutów jako pierwszy informował osobiście minister spraw wewnętrznych i administracji[340]. Jeszcze przed skierowaniem aktu oskarżenia wiceminister sprawiedliwości Michał Wójcik dokonał na antenie telewizji Polsat News samodzielnej oceny gromadzonego wówczas jeszcze materiału dowodowego, zwracając uwagę, że tęcza na flagach ruchu LGBT ma sześć kolorów. *Szóstka w Piśmie Świętym symbolizuje niedoskonałość. Maryja jest doskonała – tak jak i pewnie dla 33 milionów katolików w Polsce (…) Przepraszam bardzo, my jako katolicy musimy zacząć się wreszcie bronić.* Następnie przesądził o winie podejrzanych: *Nie mam wątpliwości, że profanacja w Płocku wypełniła znamiona przestępstwa*[341].

[339] Patrz: 3.10. Umorzenie postępowania w sprawie pobicia kobiet na Moście Poniatowskiego.

[340] https://wiadomosci.wp.pl/matka-boska-z-teczowa-aureola-brudzinski-policja-zatrzymala-osobe-podejrzewana-o-dokonanie-profanacji-6378045898561665a

[341] https://www.gazetaprawna.pl/wiadomosci/artykuly/1411164,obraz-matki-boskiej-podlega-szczegolnej-ochronie.html,komentarze-najstarsze,1

Prokuratura skierowała przeciwko aktywistkom akt oskarżenia, następnie odwołała się od wyroku sądu pierwszej instancji i podtrzymywała swoje stanowisko aż do prawomocnego uniewinnienia wszystkich oskarżonych[342].

Przeciwko Elżbiecie Podleśnej, znanej z antyrządowej aktywności, wielokrotnie inicjowano postępowania karne i postępowania o wykroczenia. Jedno z nich dotyczyło jej akcji przeciwko destrukcji systemu wymiaru sprawiedliwości, w ramach której na elewacji biura posła partii rządzącej namalowała litery „PZPR", porównując politykę partii Prawo i Sprawiedliwość do Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej – komunistycznej formacji rządzącej Polską w latach 1948-1989. Z powodu tego czynu policja zatrzymała Elżbietę Podleśną i w porozumieniu z prokuraturą przedstawiła jej zarzut „propagowania totalitarnego ustroju państwa"[343]. Ostatecznie oskarżono ją o uszkodzenie mienia. Sąd pierwszej instancji umorzył postępowanie z powodu znikomego stopnia społecznej szkodliwości czynu, jednak prokuratura wniosła apelację i uzyskała w postępowaniu odwoławczym wyrok skazujący. Prokurator Generalny Zbigniew Ziobro zaskarżył jednak i to orzeczenie, domagając się w kasacji zasądzenia od oskarżonej dodatkowo kwoty 370 zł. Sąd Najwyższy oddalił kasację i umorzył postępowanie, przesądzając ostatecznie o niewinności Elżbiety Podleśnej[344].

[342] https://www.prawo.pl/prawnicy-sady/teczowa-maryja-a-obraza-uczuc-religinych-wyrok-sadu,506808.html
[343] https://oko.press/napisala-pzpr-na-biurze-pis-ma-zarzut-propagowania-totalitarnego-ustroju-jaja-sobie-panowie-robicie
[344] https://oko.press/podlesna-wygrywa-z-ziobra-sprawe-o-pis-pzpr-przed-sadem-najwyzszym

4.2. Sprawa tęczowych flag na warszawskich pomnikach

W nocy z 29 na 30 lipca 2020 r., w okresie manifestacji i zamieszek związanych z obroną praw osób LGBT[345], aktywistki protestujące przeciwko dyskryminacyjnej polityce władz publicznych umieściły w nocy tęczowe flagi na kilku warszawskich pomnikach, w tym na figurze Jezusa Chrystusa. Nazajutrz wiceminister sprawiedliwości Sebastian Kaleta nazwał tę akcję „ofensywą lewactwa" i złożył zawiadomienie o przestępstwie[346]. Prokuratura Okręgowa w Warszawie niezwłocznie wszczęła postępowanie przygotowawcze, a kilka dni później zatrzymano trzy wytypowane aktywistki i przedstawiono im zarzuty znieważenia pomników oraz obrazy uczuć religijnych. Po kilku miesiącach dochodzenie umorzono. Choć jednak nauka prawa już znacznie wcześniej wypowiadała się przeciwko możliwości interpretowania znaku tęczy jako narzędzia znieważenia, również w odniesieniu do symboli religijnych[347] i sama prokuratura umarzała postępowania w podobnych sprawach[348], jako przyczynę umorzenia wskazano nie brak znamion czynu zabronionego, lecz niewykrycie sprawcy – okazało się bowiem, że zatrzymane na niemal 48 godzin aktywistki, spośród których jedną transportowano do Warszawy z miejsca zatrzymania w odległych o kilkaset kilometrów Bieszczadach, zostały wytypowane nietrafnie, a w rzeczywistości nie uczestniczyły w popełnieniu zarzuconych im czynów[349].

[345] https://oko.press/akcja-jak-prowokacja-protest-w-obronie-margot/

[346] https://tvn24.pl/polska/kaleta-o-teczowych-flagach-na-pomnikach-akt-chuliganski-dzialania-organow-musza-byc-twarde-4656566

[347] Mikołaj Małecki, *Tęczowe znieważenie Czarnej Madonny*, 13 maja 2019 r. – https://www.dogmatykarnisty.pl/2019/05/teczowe-zniewazenie-czarnej-madonny

[348] https://oko.press/brudzinski-nie-mial-racji-prokuratura-teczowe-godlo-nie-profanuje-symboli-narodowych/

[349] https://warszawa.wyborcza.pl/warszawa/7,54420,26675944,teczowe-flagi-zniewazaly-pomniki-sad-umorzyl-sprawe-ale-powod.html

4.3. Aresztowanie za napis na murze

W grudniu 2021 r. na elewacji warszawskiego kościoła Św. Krzyża namalowano sprayem napisy *Świeckie państwo*, *PiS won* oraz *Tu będzie techno*. Po kilku dniach zatrzymano mężczyznę podejrzewanego o popełnienie tego czynu, przedstawiono mu zarzut popełnienia przestępstwa polegającego na niszczeniu zabytku i skierowano do sądu wniosek o zastosowanie tymczasowego aresztowania, uzasadniając to okolicznością, że współsprawcy czynu przebywają na wolności. Choć wniosek ten jest oceniany jako nadużycie instytucji tymczasowego aresztowania[350], sąd go uwzględnił i aresztował podejrzanego na okres 3 miesięcy, co wywołało wzburzenie nawet u stołecznego konserwatora zabytków. Po zatrzymaniu drugiego podejrzanego sąd nie uwzględnił analogicznego wniosku skierowanego wobec niego i polecił zwolnić zatrzymanego, nie uznając za zasadne stosowania wobec niego nie tylko tymczasowego aresztowania, ale też jakichkolwiek innych środków zapobiegawczych[351]. Następnie sąd rozpoznający zażalenie obrońcy pierwszego z zatrzymanych uchylił zastosowany wobec niego areszt i również nie zastosował żadnego innego środka zapobiegawczego. Napisy udało się usunąć z elewacji budynku[352].

W tym samym czasie Prokuratura Rejonowa Warszawa-Ochota w Warszawie rozpoznawała zawiadomienie dotyczące uszkodzenia kilku tzw. tablic Tchorka (upamiętnień umieszczanych w miejscach egzekucji ludności w okresie II wojny światowej) poprzez naklejenie na płyt na napisem „Niemcy” w miejscach, gdzie na oryginalnych tablicach widnieje słowo „hitlerowcy”. Uszkodzenia dopuścili się członkowie Klubu Gazety Polskiej, związanego z czasopismem kontrolowanym przez partię rządzącą[353]. Jak wynika ze stanowiska stołecznego konserwatora zabytków, ze względu na sposób użycia kleju tablice uległy istotnemu uszkodzeniu i jednostkowy koszt ich naprawy przekroczy 5000 zł. Mimo to asesor z Prokuratury Rejonowej Warszawa-Ochota w Warszawie odmówił wszczęcia dochodzenia, uznając, że nie doszło do uszkodzenia zabytku, gdyż tablice wystarczy oczyścić[354]. W toczącym się równolegle innym postępowaniu policja umorzyła dochodzenie z powodu niewykrycia sprawcy, mimo że organizator akcji nie ukrywa swojej tożsamości i chwalił się tymi działaniami w mediach społecznościowych[355].

[350] https://oko.press/trzy-miesiace-za-kratkami-za-napisy-na-kosciele-organy-naduzywaja-aresztu-tymczasowego/
[351] https://warszawa.wyborcza.pl/warszawa/7,54420,27970081,trzymiesieczny-areszt-dla-drugiej-osoby-zatrzymanej-ws-napisow.html
[352] https://warszawa.wyborcza.pl/warszawa/7,54420,28025733,napisy-na-kosciele-swietego-krzyza-sad-uchylil-areszt-dla-zatrzymanego.html
[353] https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/kraj/1801512,1,wladze-nad-gazeta-polska-ma-prezes-pis-nie-chcial-zatrzymac-wlepek-lgbt.read
[354] https://warszawa.wyborcza.pl/warszawa/7,54420,28004031,prokuratura-z-ochoty-nie-chce-scigac-prawicowych-wandali-za.html
[355] https://warszawa.wyborcza.pl/warszawa/7,54420,27981712,jak-policja-nie-znalazla-klubowiczow-gazety-polskiej-ktorzy.html

4.4. Sprawa menedżerki z sieci IKEA

Pracownik sieci handlowej IKEA Janusz Komenda w reakcji na komunikat firmy o IDAHOT – Międzynarodowym Dniu Przeciw Homofobii, Transfobii i Bifobii zamieścił w wewnętrznej sieci komunikacyjnej wypowiedź o treści: *Akceptacja i promowanie homoseksualizmu i innych dewiacji to sianie zgorszenia. Pismo Święte mówi: Biada temu, przez którego przychodzą zgorszenia, lepiej by mu było uwiązać kamień młyński u szyi i pogrążyć go w głębokościach morskich. A także: Ktokolwiek obcuje cieleśnie z mężczyzną, tak jak się obcuje z kobietą, popełnia obrzydliwość. Obaj będą ukarani śmiercią, a ich krew spadnie na nich*. Kilka dni później pracodawca rozwiązał z nim stosunek pracy, argumentując, że cytowany wyżej wpis naruszył zasady współżycia społecznego, wyrażał brak szacunku dla osób o odmiennej orientacji seksualnej i stanowił przejaw dyskryminacji z tego powodu oraz naruszył wynikający z regulaminu pracy nakaz powstrzymywania się od rozpowszechniania opinii, które kolidują z wartościami pracodawcy[356].

Po stronie Janusza Komendy opowiedział się szeroko powiązany ze strukturami władzy politycznej[357] ultrakonserwatywny Instytut na Rzecz Kultury Prawnej „Ordo Iuris", argumentując, że pracownik został *zwolniony za to, że w odpowiedzi na ideologiczną agitację pracodawcy, na firmowym forum internetowym wyraził swoją opinię inspirowaną fragmentami Pisma Świętego*. Instytut „Ordo Iuris" zapewnił Januszowi Komendzie zastępstwo procesowe i wniósł w jego imieniu pozew o uznanie wypowiedzenia umowy za bezskuteczne[358], ponadto nagłośnił jego sprawę, opracował specjalną ekspertyzę na użytek medialnych polemik[359], a nawet przygotował petycję on-line w jego obronie[360].

Rządowa telewizja opublikowała w tej sprawie materiał pt. *Ikea wyrzuca za poglądy i przekonania*, a oburzenie z powodu decyzji sieci IKEA wyrazili liczni politycy obozu rządzącego, w tym Prokurator Generalny Zbigniew Ziobro, który tak ocenił sytuację w swojej publicznej wypowiedzi: *zewnętrzny koncern – naruszając polski porządek prawny – dopuszcza się jawnego złamania praw pracowniczych, ingeruje w obszar wartości chronionych przez polskie prawo, które gwarantuje każdemu obywatelowi wolność sumienia i wyznania. To jest rzecz absolutnie skandaliczna, gdyby się potwierdziła* (…) *Mogę obiecać, że niezwłocznie zlecę prokuraturze zbadanie sprawy, czy nie ma tutaj do czynienia nie tylko z naruszeniem prawa pracowniczego, ale ze złamaniem prawa karnego*[361].

[356] https://oko.press/images/2019/06/Rozwiazanie_umowy_o_prace.pdf
[357] https://oko.press/podboje-ordo-iuris/
[358] https://ordoiuris.pl/wolnosci-obywatelskie/ikea-zwalnia-pracownika-za-cytowanie-biblii-dyskryminacja-w-znanej-sieci
[359] https://ordoiuris.pl/wolnosc-sumienia/zaklad-pracy-nie-miejsce-indoktrynacji
[360] https://ordoiuris.pl/wolnosc-sumienia/za-tomaszem-petycja-do-koncernu-ikea-o-poszanowanie-praw-pracownikow
[361] https://oko.press/ikea-zwolnila-za-slowa-o-zabijaniu-gejow-zbigniew-ziobro-i-piotr-duda-oburzeni-nie-znaja-

Prokuratura Okręgowa Warszawa-Praga w Warszawie wszczęła postępowanie karne i przedstawiła menedżerce firmy IKEA odpowiedzialnej za zwolnienie pracownika zarzut popełnienia występku z art. 194 kk, polegającego na ograniczaniu praw pracowniczych ze względu na wyznanie, oświadczając w komunikacie skierowanym do mediów, że *decyzja o zwolnieniu pokrzywdzonego była wynikiem arbitralnych ocen i uprzedzeń przedstawicielki pracodawcy względem pracownika, który wyrażając swą opinię, odwołał się do wartości katolickich*[362].

Przedstawiciele nauki prawa ocenili stanowisko prokuratury jako błędne, podkreślając, że art. 194 kodeksu karnego chroni przynależność wyznaniową, a nie poglądy[363], zatem jego interpretacja dokonana przez prokuraturę stanowi niedopuszczalną wykładnię rozszerzającą na niekorzyść oskarżonego.

W postępowaniu sądowym obok prokuratora występował przedstawiciel Instytutu „Ordo Iuris" jako pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego. Oskarżona została uniewinniona przez sąd I instancji. Prokuratura[364] i „Ordo Iuris"[365] złożyły apelacje od tego rozstrzygnięcia[366]. Ostatecznie sąd odwoławczy utrzymał w mocy wyrok uniewinniający[367].

Postępowanie przygotowawcze w tej sprawie prowadziła prokurator Katarzyna Skrzeczkowska[368] – wówczas delegowana z prokuratury rejonowej, krótko potem awansowana na stanowisko prokuratora prokuratury okręgowej i na funkcję rzecznika tej prokuratury[369], wcześniej wyróżniona przez Prokuratora Krajowego nagrodą pieniężną[370], znana również z innych decyzji procesowych zgodnych z interesem władzy politycznej[371] [372].

kodeksu-pracy

362 https://pap-mediaroom.pl/polityka-i-spoleczenstwo/prokuratura-okregowa-warszawa-praga-ws-zarzutow-dla-kierowniczki-z-ikea

363 Dorota Pudzianowska, Mateusz Woiński, *Czy ten mebel da się złożyć? Przestępstwo dyskryminacji religijnej z art. 194 kk a sprawa przedstawienia zarzutów kierowniczce w IKEA* [w:] Katarzyna Gajowniczek-Pruszyńska (red.), *Wymiar sprawiedliwości w państwie prawa. Wyzwania*, Sopot 2022

364 https://www.gov.pl/web/po-warszawa-praga/komunikat-w-sprawie-apelacji-od-wyroku-uniewinniajacego-kierowniczke-ikea

365 https://ordoiuris.pl/wolnosc-sumienia/ordo-iuris-sklada-apelacje-w-sprawie-kierowniczki-z-ikea

366 https://tvn24.pl/polska/kierownicza-z-ikei-oskarzona-o-dyskryminacje-uniewinniona-prokuratura-wniesie-apelacje-chodzi-o-wpis-krytykujacy-lgbt-5586335

367 https://businessinsider.com.pl/prawo/praca/sad-uniewinnil-kierowniczke-ikea-ktora-zwolnila-pracownika-za-wpis-o-lgbt/7lczbpy

368 Patrz również: 3.14. Umorzenie postępowania przeciwko Antoniemu Dąbrowskiemu.

369 https://warszawapraga.po.gov.pl/rzecznik-prasowy.html

370 https://wiadomosci.onet.pl/kraj/prokuratura-milion-zlotych-na-nagrody-dla-prokuratorow-w-2019-r/rtck408

371 https://wiadomosci.wp.pl/nagrali-dzialaczy-pis-prokuratura-umarza-sledztwo-6505092969203841a

372 https://wyborcza.pl/7,75398,26252376,prokurator-skutecznie-sciga-przestepstwa-z-nienawisci-przelozeni.html

4.5. Sprawa pisarza Jakuba Żulczyka

Po zakończeniu głosowania w wyborach prezydenckich w USA w 2020 r. prezydent RP Andrzej Duda napisał na Twitterze: *Gratulacje dla Joe Bidena za udaną kampanię prezydencką; w oczekiwaniu na nominację Kolegium Elektorów Polska jest zdeterminowana, by utrzymać wysoki poziom i jakość partnerstwa strategicznego z USA*. Pisarz Jakub Żulczyk skomentował to słowami: *Nigdy nie słyszałem, aby w amerykańskim procesie wyborczym było coś takiego, jak „nominacja przez Kolegium Elektorskie". Biden wygrał wybory. Zdobył 290 pewnych głosów elektorskich (…) Wszystko, co następuje od dzisiaj — doliczenie reszty głosów, głosowania elektorskie — to czysta formalność. Joe Biden jest 46 prezydentem USA. Andrzej Duda jest debilem*. Prokuratura Okręgowa w Warszawie oskarżyła Jakuba Żulczyka o publiczne znieważenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Sąd umorzył postępowanie wobec znikomego stopnia społecznej szkodliwości czynu, podkreślając prawo obywatela do krytyki władzy oraz okoliczność, że w systemach demokratycznych osoby publiczne, zwłaszcza sprawujące najwyższe funkcje, korzystają z niższego stopnia ochrony czci. Kancelaria Prezydenta poinformowała, że *nie komentuje wyroku sądu dla pana Jakuba Żulczyka. Pozew skierowała do sądu prokuratura*[373].

4.6. Sprawy dotyczące zniesławiania Zbigniewa Ziobry i Bogdana Święczkowskiego

Prokuratura Rejonowa w Płocku oraz Prokuratura Rejonowa w Giżycku prowadziły postępowania w sprawie znieważania oraz zniesławiania Prokuratora Generalnego Zbigniewa Ziobry oraz Prokuratora Krajowego Bogdana Święczkowskiego przez internautów komentujących publikowane w internetowym serwisie Gazety Wyborczej artykuły, dotyczące publicznej działalności tych osób. Postępowanie w tej sprawie toczyło się bardzo sprawnie. Prokurator szybko zażądał od wydawcy danych autorów obraźliwych komentarzy[374]. Po tym, jak gazeta opisała to żądanie w kolejnym artykule, prokurator zażądał danych osób komentujących również ten materiał[375]. Zniesławienie należy do przestępstw ściganych z oskarżenia prywatnego, prokuratura może je objąć ściganiem z oskarżenia publicznego tylko wtedy, kiedy przemawia za tym interes społeczny. Wcześniej nie dostrzeżono takiego interesu nawet w odniesieniu do lidera obozu władzy Jarosława Kaczyńskiego i kierującej Trybunałem Konstytucyjnym Julii Przyłębskiej. Do ścisłego kierownictwa prokuratury zastosowano odmienną miarę[376].

[373] https://wyborcza.pl/7,75410,27980702,proces-jakuba-zulczyka-w-sprawie-zniewazenia-prezydenta-sad.html
[374] https://www.wirtualnemedia.pl/artykul/prokuratura-sciga-za-znieslawienie-ziobry-i-swieczkowskiego-na-wyborcza-pl-wydawca-odmawia-przekazania-danych
[375] https://wyborcza.pl/7,75398,27094773,prokuratura-sciga-kolejnych-czytelnikow-wyborczej-znow-urazili.html
[376] https://wyborcza.pl/7,75398,26880188,prokuratura-na-uslugach-ziobry-i-swieczkowskiego-chce-scigac.html

4.7. Sprawa dziennikarza Piotra Nisztora

Również w 2020 r. na dziennikarza kontrolowanej przez partię rządzącą Gazety Polskiej Codziennie[377] Piotra Nisztora sąd cywilny w trybie zabezpieczenia powództwa nałożył czasowy zakaz publikacji na temat działacza sportowego Zbigniewa Bońka[378]. Prezes Prawa i Sprawiedliwości w wywiadzie prasowym stwierdził wówczas, że wyrok ten został wydany contra legem i jest sprzeczny z Konstytucją, a nadto dodał: *Naszym obowiązkiem jest doprowadzenie do tego, by te naruszające prawo wyroki były szybko uchylane, a wydający je sędziowie pociągani do odpowiedzialności dyscyplinarnej, a w konsekwencji usuwani z zawodu*[379].

Prokurator Krajowy polecił Prokuraturze Regionalnej w Warszawie wstąpienie do dwóch procesów o ochronę dóbr osobistych, toczących się między Piotrem Nisztorem a Zbigniewem Bońkiem. Udział prokuratora w tych postępowaniach cywilnych uzasadniono koniecznością *zagwarantowania ochrony praworządności i interesu społecznego* w związku z *ograniczeniem konstytucyjnej wolności słowa, która jest wartością nadrzędną, jak również naruszenie prawa obywateli do informacji*[380].

[377] https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/kraj/1801512,1,wladze-nad-gazeta-polska-ma-prezes-pis-nie-chcial-zatrzymac-wlepek-lgbt.read

[378] https://oko.press/swieczkowski-ingeruje-proces-dziennikarza-bonkiem/

[379] https://niezalezna.pl/350158-tylko-u-nas-sad-przebil-komunistyczna-cenzure-j-kaczynski-o-zakazie-pisania-o-bonku

[380] https://www.gov.pl/web/pr-warszawa/komunikat4

4.8. Sprawy historyczki Katarzyny Markusz

Instytut do Walki z Antypolonizmem „Verba Veritatis", finansowany z pozostających w dyspozycji Zbigniewa Ziobry środków Funduszu Sprawiedliwości[381], złożył zawiadomienie o znieważeniu Narodu Polskiego przez Katarzynę Markusz – doktorantkę w Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauk, dziennikarkę Żydowskiej Agencji Telegraficznej i redaktorkę serwisu jewish.pl – poprzez opublikowanie na łamach czasopisma Krytyka Polityczna, w ramach artykułu pt. *Ambasador Niemiec mówi trudną prawdę o historii. Polska nadal kłamie,* wypowiedzi o treści *Czy doczekamy dnia, w którym polska władza również przyzna, że niechęć do Żydów była wśród Polaków nagminna, a polski współudział w Zagładzie jest faktem historycznym?*[382]. Mimo że treść zacytowanego zdania już na pierwszy rzut oka nie odpowiada kryteriom znieważenia, czytelnie określonym w nauce prawa i orzecznictwie sądów, w sprawie wszczęto postępowanie przygotowawcze, a dziennikarkę przesłuchano[383]. Postępowanie zakończyło się postanowieniem o umorzeniu z powodu braku znamion czynu zabronionego[384].

Z kolei Oddziałowa Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Lublinie prowadzi postępowanie w sprawie przestępstwa z art. 55 ustawy to Instytucie Pamięci Narodowej, to jest publicznego i wbrew faktom zaprzecza zbrodniom nazistowskim. Zawiadomienie w tej sprawie złożył Ośrodek Monitorowania Antypolonizmu, kierowany przez współpracownika Zbigniewa Ziobry Dariusza Mateckiego[385]. Śledztwo dotyczy zamieszczonej w serwisie Twitter wypowiedzi o treści *Dla Polaków nie powstały nigdy obozy masowej zagłady, w czasie wojny mogli chodzić po ulicach, pracować, żyć. Nikt ich nie zabijał za to, że są Polakami. Polskich Żydów zginęło 90 proc., a etnicznych Polaków 10 proc.* Badacze Zagłady potwierdzają, że zgodnie z powszechną wiedzą wypowiedź ta nie jest twierdzeniem „wbrew faktom"[386]. Również w tej sprawie prokurator wszczął postępowanie i przesłuchał dziennikarkę[387].

---

381 https://instytutverbaveritatis.pl/strona/

382 https://krytykapolityczna.pl/kultura/historia/ambasador-niemiec-mowi-trudna-prawde-o-historii-polska-nadal-klamie/

383 https://jewish.pl/pl/2021/02/06/grabowski-wzmozenie-narodowe-nasila-sie-w-miare-zblizania-sie-do-autorytaryzmu/

384 https://wiadomosci.onet.pl/kraj/umorzono-sprawe-przeciwko-dziennikarce-ktora-pisala-o-roli-polakow-w-holokauscie/w7f7yhl

385 Patrz: 3.13. Umorzenie postępowania w sprawie wypowiedzi przypisywanych Dariuszowi Mateckiemu.

386 https://warszawa.wyborcza.pl/warszawa/7,54420,27876320,dziennikarka-jewish-pl-wezwana-na-przeluchanie-przez-prokuratorow.html

387 https://www.tygodnikprzeglad.pl/czciciele-zbrodniarzy/

Postępowania, w których przesłuchano Katarzynę Markusz, zbiegły się w czasie z procesem cywilnym przeciwko badaczom Zagłady Barbarze Engelking i Janowi Grabowskiemu, w którym stronę powodową wspiera organizacja Reduta Dobrego Imienia, finansowana z rządowego Funduszu Patriotycznego[388] i promująca wizję przeszłości zgodną z polityką historyczną partii rządzącej[389].

[388] https://funduszadmin.noinputsignal.com/app/uploads/2021/06/zakwalifikowane_I.pdf
[389] https://oko.press/sad-w-sprawie-engelking-i-grabowskiego-badania-byly-rzetelne/

Podsumowanie

Omawiana sfera ścigania od 2016 r. wpisuje się w całościowy obraz instrumentalnego traktowania postępowania karnego przez władzę polityczną i zajmuje w tym procesie ważne miejsce. Postępowania o przestępstwa motywowane uprzedzeniami ze względu na swój szczególny przedmiot bywają traktowane jako oręż w prowadzonych przez polityków konfliktach kulturowych oraz jako narzędzie służące zdobywaniu poparcia elektoratu o skrajnych poglądach, a ze względów podmiotowych są postrzegane jako wygodny środek represjonowania przeciwników politycznych i ideowych oraz demonstrowania lojalności wobec osób i środowisk pożytecznych dla obozu rządzącego.

Przedstawione wyżej działania i zaniechania prowadzą do utraty przez organy ścigania zdolności do rzetelnego wykonywania istotnej części ich zadań, do spadku autorytetu państwa i poziomu poszanowania prawa, do wzrostu tolerancji dla stosowania w życiu społecznym bezprawnej przemocy oraz do obniżenia się poczucia bezpieczeństwa u członków grup mniejszościowych.

Naśladowcy opisanych wyżej sprawców przestępstw z nienawiści jeszcze długo będą się powoływać na – szeroko relacjonowane w mediach – decyzje procesowe zapewniające im faktyczną bezkarność, a eliminowanie negatywnych społecznych następstw zjawisk scharakteryzowanych w tym opracowaniu będzie procesem długotrwałym i kosztownym.